

Rekenkameronderzoek Omgevingswet

Gemeente Bladel

Inhoudsopgave

Leeswijzer	1
DEEL I	2
H1 Inleiding	3
1.1 Omgevingswet	3
1.2 Wanneer is een gemeente “klaar” voor de Omgevingswet?	4
1.3 Doelstelling onderzoek	5
H2 Conclusies en aanbevelingen	6
2.1 Conclusies	6
2.2 Aanbevelingen	8
DEEL II	10
H3 Onderzoeksverantwoording	11
3.1 Hoofdvraag en deelvragen	11
3.2 Onderzoeksaanpak	12
H4 Aanpak invoering Omgevingswet	14
4.1 Welke aanpak is er gepland en gevolgd t.a.v. de invoering van de Omgevingswet?	14
4.2 Is er voorzien in een realistisch (meerjaren)plan om te voldoen aan de eisen van de Omgevingswet?	16
H5 Stand van zaken invoering Omgevingswet	18
5.1 Wat is de stand van zaken in de voorbereiding op de invoering van de Omgevingswet?	18
5.2 Kan de gemeente op de invoeringsdatum voldoen aan de eisen van de Omgevingswet?	21
5.3 Kan de gemeente voldoen aan de eisen die de Omgevingswet stelt aan de wijze waarop de gemeente in de dagelijkse praktijk invulling moet geven aan de wet?	24
H6 Rol van de gemeenteraad	26
6.1 Wat is de rol en positie van de gemeenteraad in de voorbereiding?	26
6.2 Hoe is invulling gegeven aan de rol en de positie van de gemeenteraad?	28
6.3 Is voorzien in monitoring die de raad in staat stelt om het implementatieproces te volgen en zo nodig bij te sturen?	29
Bijlage 1 Normenkader	34
Bijlage 2 Bestudeerde documenten	36
Bijlage 3 Geïnterviewde personen	38
Bijlage 4 Online vragenlijst voor raadsleden	39
Colofon	44

Dit document (inclusief eventuele bijlagen) is opgesteld door BMC en de (auteurs)rechten met betrekking tot de inhoud en het format van dit document berusten bij BMC. Dit document is uitsluitend bedoeld voor gebruik door de opdrachtgever en mag niet worden gepubliceerd of aan anderen ter beschikking worden gesteld zonder uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van BMC.

Leeswijzer

Het onderzoek is opgebouwd uit twee delen. Deel I is te beschouwen als een zelfstandig leesbaar onderzoeksrapport. In dit deel zijn de hoofdlijnen van het onderzoek en de belangrijkste uitkomsten op hoofdlijnen beschreven. In dit deel leest u:

- De aanleiding voor het onderzoek.
- Uitleg over de Omgevingswet.
- De doelstelling van het onderzoek.
- De conclusies uit het onderzoek.
- De aanbevelingen en de lessen voor verbetering.

In Deel II is het integrale onderzoek opgenomen met daarin de beantwoording van de onderzoeksvragen en de onderbouwing van de conclusies en aanbevelingen. Hierin wordt uiteengezet wat de Omgevingswet precies behelst, welke taken de gemeente straks toebedeeld krijgt (anders worden) en waar de gemeenteraad een rol in kan spelen.

DEEL I

Essentie van het onderzoek

H1 | Inleiding

1.1 Omgevingswet

De invoering van de Omgevingswet is op 1 februari 2022 opnieuw uitgesteld naar 1 januari 2023. De invoering van de wet is al vaker uitgesteld en dat is een indicatie van de omvang en complexiteit van de veranderingen die de wet met zich meebrengt. Zowel op het bestuur van de gemeente als op de ambtelijke organisatie zal de wet het nodige effect hebben. Welke effecten dit zijn en van welke omvang, komt in de voorbereidingen die gemeenten treffen in aanloop naar de implementatiedatum steeds nadrukkelijker naar voren, evenals de samenhang tussen de verschillende sporen binnen de nieuwe wet. Vrijwel alle gemeenten zijn al een paar jaar bezig met het opstellen van een omgevingsvisie. Ook wordt al geruime tijd gewerkt aan het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) dat nodig is om alle betrokken overheden aan te sluiten op één systeem. Inmiddels zijn steeds meer gemeenten begonnen met het voorbereiden op een nieuw (sneller) proces voor vergunningverlening, het verbeteren van de informatievoorziening en het nadenken over de inrichting van het (tijdelijke) omgevingsplan. Het belang van een grondige voorbereiding op alle onderdelen, inclusief het 'oefenen' met nieuwe instrumenten en processen, is van wezenlijk belang voor het welslagen van de implementatie van de Omgevingswet.

Omdat de invoeringsdatum meerdere keren is uitgesteld, hebben gemeenten ruimschoots de tijd gehad om zich op de Omgevingswet voor te bereiden. Gemeenten zijn door het Rijk voorzien van een routeplanner, waarin uiteengezet is wanneer aan welke in de wet opgenomen eisen moet zijn voldaan. Toch blijkt keer op keer dat de lagere overheden (dus ook de provincie en waterschappen) er nog niet klaar voor zijn, deels door de hierboven beschreven leermomenten die tijdens de voorbereiding naar boven kwamen.

Overigens geldt dit ook op landelijk niveau; vooral de invoering van het digitale stelsel blijkt een uiterst lastige opdracht. Daarbij zijn in 2020 en 2021 nog verschillende moties doorgevoerd, waaronder de motie Nooren, die van wezenlijk belang zijn voor het implementatieproces. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de invulling van participatie en de precieze invulling van het overgaan van taken van provincie naar gemeenten op het gebied van bodem. De voorbereiding moet dan ook gebeuren met de vinger aan de pols van de beleidswijzigingen vanuit de landelijke overheid. Dit neemt niet weg dat al een aantal jaren de vier verbeterdoelen van de wet ongewijzigd zijn. De Omgevingswet wil een betere balans realiseren tussen het benutten en beschermen van de fysieke leefomgeving. Om deze balans te verwezenlijken moeten overheden op vier punten een ingrijpende verbetering doorvoeren:

1. Inzichtelijk en toegankelijk omgevingsrecht.
2. Integraal beleid (in plaats van sectoraal).
3. Snellere besluitvorming.
4. Ruimte voor lokaal maatwerk.

De Omgevingswet schrijft een aantal zaken voor om deze doelen te realiseren. Zo wordt stevig ingezet op het belang van participatie, de rol en taakverdeling tussen raad en college en een versnelling van het proces van het verlenen van vergunningen naar acht weken.

1.2 Wanneer is een gemeente "klaar" voor de Omgevingswet?

Minimale acties

De implementatie van de Omgevingswet kent een duidelijk landelijk kader. Om te kunnen duiden of een gemeente "klaar" is voor de Omgevingswet, zijn voor dit onderzoek de minimale acties van de VNG als toetssteen gehanteerd. Wat zijn deze "minimale acties"?

Bij de introductie van de Omgevingswet werd duidelijk dat deze wet het nodige vraagt van gemeenten. Er worden in de wet zelf een aantal eisen aan de gemeente gesteld, waaronder het kunnen verlenen van een vergunning binnen acht weken na de ingediende aanvraag. Ook moet de gemeente bij visievorming en het aanpassen van regelgeving (in het Omgevingsplan) aangeven wat aan participatie is gedaan, wat dit heeft opgeleverd en hoe dat is opgenomen in de visie en/of het omgevingsplan. Tot slot moeten gemeenten, provincies en waterschappen voor het aanvragen van een vergunning bereikbaar zijn via één digitaal loket waarvoor elke gemeente aangesloten moet zijn op het zogenoemde DSO.

Het is voor gemeenten vrijwel ondoenlijk om zelf uit te vinden hoe deze wettelijke bepalingen in de praktijk moeten worden gebracht. De VNG heeft daarom een landelijke ondersteuning van de implementatie opgezet. Een belangrijk onderdeel daarvan zijn de "minimale acties" en de bijbehorende roadmap waarin de acties in tijd zijn uitgezet. De "minimale acties" beschrijven wat een gemeente in elk geval moet hebben gedaan om op de datum van inwerkingtreding minimaal hetzelfde niveau van dienstverlening op het gebied van vergunningverlening te kunnen handhaven als onder het bestaande systeem.

Er kan binnen deze 27 minimale acties een onderscheid worden gemaakt in drie categorieën:

1. Wettelijk/juridisch vereiste acties
2. Bedrijfsvoeringsacties
3. Geadviseerde acties.

In de praktijk zijn nummers 1 en 2 nauwelijks los van elkaar mogelijk. Om aan de juridische eisen te kunnen voldoen (acht weken) moeten wel veranderingen in de bedrijfsvoering (werkprocessen) worden doorgevoerd, zoals investeringen in ICT.

"Klaar" voor de Omgevingswet betekent in dit rapport dan ook dat de gemeente voldoet aan de minimale acties die vallen onder 1 en 2. Daarbij geldt, dat we de DSO-vereisten niet zelf hebben getoetst, maar het oordeel daarover baseren op de interviews met de verantwoordelijke medewerkers bij het SSC, leidinggevend en de bestuurlijk verantwoordelijken. Om te voorkomen dat het een technisch "vinkjes"-onderzoek wordt, hebben we ook nadrukkelijk gekeken naar de mate waarin de gemeente zich bewust is van de bedoeling van de wet door te verifiëren in hoeverre de verbeterdoelen leidend zijn in de te maken keuzes en de planning en mate van bewustzijn van de samenhang tussen de verbeterdoelen en de minimale acties.

Eigen invulling door gemeenten

Tegelijkertijd is er veel ruimte voor de gemeenten om op hun eigen manier aan de slag te gaan met de voorbereidingen. Zo hebben de Kempengemeenten een aantal jaar geleden een eerste versie (vaak aangeduid met de term '1.0') van de omgevingsvisie vastgesteld. Daarbij is aangegeven dat op basis van voortschrijdend inzicht de visie kan worden aangepast of geactualiseerd.

Dit biedt de Kempengemeenten de mogelijkheid om actuele beleidsnota's te toetsen aan de uitgezette lijnen in de visies op weg naar de invulling van de wettelijk voorgeschreven programma's. In ons onderzoek inventariseren we welke instrumenten al in ontwikkeling zijn. Dit betekent dat we ons onderzoek niet alleen richten op het toetsen aan de landelijk geformuleerde doelstellingen en uitgewerkte minimale acties van de VNG, maar ook aan de eigen vastgestelde ambitieniveaus en uitgangspunten van elke gemeente.

Met het uitstel van de Omgevingswet krijgen de ambtelijke organisatie en de nieuwe gemeenteraden extra tijd om zich op de implementatie voor te bereiden. Op het moment van inwerkingtreding is de verandering niet meteen af. De leerpunten die naar voren komen uit het onderzoek zullen daarom zowel gericht zijn op de korte termijn (waar is mogelijk nog 'brand'), als op de transitieperiode waarin we met elkaar leren werken met de nieuwe wet en de nieuwe kaders.

1.3 Doelstelling onderzoek

De doelstelling van de Rekenkamercommissie voor dit onderzoek is tweeledig:

- Duidelijkheid verschaffen over de stand van zaken ten aanzien van de implementatie van de Omgevingswet in de Kempengemeenten.
- Leerpunten formuleren, in het bijzonder voor de rol van de gemeenteraden ten aanzien van de Omgevingswet.

De centrale onderzoeksvraag voor dit onderzoek is:

Zijn de Kempengemeenten klaar voor de Omgevingswet?

H2 | Conclusies en aanbevelingen

Op basis van de bevindingen, zoals weergegeven in hoofdstuk 4, worden in dit hoofdstuk conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan.

2.1 Conclusies

1. De gemeente Bladel is niet klaar voor de invoering van de Omgevingswet.

Om de Omgevingswet te kunnen implementeren en te voorkomen dat het niveau van dienstverlening op het terrein van vergunningverlening minimaal gelijk blijft aan het bestaande niveau op het moment van inwerkingtreding van de Wet, moet Bladel voor 1 januari 2023 een VTH-werkproces inrichten op basis van zowel de huidige wetgeving (voor de behandeling van procedures die onder deze wetgeving vallen) als op basis van de Omgevingswet. Dit vergt voor de periode tot 1 januari extra capaciteit op tijdelijke basis en vergt na 1 januari 2023 structurele bezetting. In de periode waarin dit onderzoek is uitgevoerd was er geen zicht op deze bezetting en waren er geen projectplannen waarin deze opdracht was uitgewerkt.

Dat betekent dat extra inzet specifiek nodig is op de volgende onderdelen:

- Het inrichten van het VTH-werkproces op basis van bestaande vereisten, inclusief het vullen van de ICT-programma's met formats en gegevens.
- Het invoeren van de gegevens in het nieuwe digitale systeem (DSO) conform de Omgevingswet.
- Het oefenen met het nieuwe systeem.
- Knopen doorhakken over de taak- en verantwoordelijkheidsverdeling in het vergunningverleningsproces en ook met dat proces oefenen (intake- en omgevingstafels) in samenwerking met collega's ruimtelijke ordening en ketenpartners provincie, waterschap en ODZOB.
- Aandacht voor het werken met het nieuwe (tijdelijke) omgevingsplan, met specifiek aandacht voor het omgaan met afwijkingen (behandelen via vergunningverlening of aanpassingen van het omgevingsplan).
- Het informeren van inwoners en vooral de initiatiefnemers/projectontwikkelaars over deze ontwikkeling.
- Het vaststellen van extra budget voor deze en andere benodigde acties.

2. De Omgevingswet is onvoldoende bekend bij bestuurders en raad waar het gaat om de praktische consequenties en de bedoeling van de wet.

De Omgevingswet kent vier verbeterdoelen die moeten bijdragen aan het versterken van de relatie met inwoners en het bieden van een snellere en betere dienstverlening op basis van voor iedereen begrijpelijke regelgeving. Besluitvorming onder de Omgevingswet wordt gekenmerkt door een integrale afweging en optimale samenwerking met betrokkenen en (keten)partners. De Omgevingswet is in de besluitvorming over de invulling van de samenwerking binnen de GR en de uiteindelijke terugtrekking van de VTH-werkzaamheden uit de GR, geen thema geweest. Dit geeft aan dat de Omgevingswet noch in praktische consequenties noch vanuit de bedoeling top of mind is bij bestuurders en raad.

3. De gemeente(raad) wil beleidsneutraal overgaan.

In de oorspronkelijke implementatieplannen komt naar voren dat de gemeenteraad van Bladel zo weinig mogelijk veranderingen wil doorvoeren naar aanleiding van de Omgevingswet. De raad wil wel ruimte bieden om de benodigde aanpassingen in het werkproces en de dienstverlening door te voeren.

Dit heeft vooral betrekking op de digitalisering, maar ook op de versnelling van de besluitvorming bij vergunningverlening. Daarbij wordt ingezet op wat wettelijk minimaal vereist is, in aansluiting bij de wens om zo weinig mogelijk veranderingen door te voeren.

4. De raad wordt (door het college) in staat gesteld om te kaderstellen en controleren, maar voelt zich nog niet senang in die rol.

Uit het onderzoek blijkt dat de raadsleden zelf vinden dat ze door het college tot nu toe voldoende in stelling worden gebracht om te kunnen kaderstellen en controleren. De informatievoorziening hiervoor is op orde. Desondanks vinden de meeste raadsleden het een lastig en complex verhaal dat voor een lekenbestuur moeilijk is te doorgronden. Er is dus niet zozeer twijfel over de vraag of de raad goed in stelling wordt gebracht om te kunnen kaderstellen en te controleren, maar er is eerder onbehagen over de omvang en complexiteit van de wet en de mogelijke implicaties. De samenhang tussen al deze instrumenten is nog niet voor alle raadsleden helder. Dit is ook het geval bij de voorliggende raadsbesluiten die genomen moeten worden voordat de wet in werking treedt. Uit het onderzoek blijkt kortom dat de raad op dit moment vooral nog (vrij reactief) aan het controleren is, maar zich ook nog niet volledig geëquipeerd voelt in die rol. Zo is er door de raad ook niet of nauwelijks gebruikgemaakt van (bij)sturingsinstrumenten ten aanzien van de Omgevingswet.

5. De informatievoorziening is op orde, maar het implementatieproces blijft lastig te volgen.

Uit de online vragenlijst en uit de gesprekken blijkt dat de informatievoorziening vanuit het college over de invoering van de Omgevingswet als 'ruim voldoende/goed' wordt beoordeeld door de raad (gemiddeld geven raadsleden een 7,6). In Bladel wordt veel informatie met de raad gedeeld via bijeenkomsten en presentaties. Tijdens deze bijeenkomsten is de raad onder andere geïnformeerd over de gemeentelijke instrumenten, planning, de verplichtingen en de rol van de raad en externe partijen.

Als het gaat om de kwaliteit van de informatie dan worden zowel de tijdigheid als de juistheid en de volledigheid als (zeer) goed beoordeeld. Wel wordt hierbij opgemerkt dat volledigheid een lastig begrip is. Kijken we naar hiaten in de informatievoorziening, dan valt het op dat met name inzichten in de te verwachten effecten en resultaten en de consequenties van de besluiten worden gemist. Dit is in lijn met hetgeen eerder werd geconstateerd, namelijk dat raadsleden het lastig vinden om de implicaties van de wet en de daarbij behorende besluiten te overzien.

6. Er is op dit moment geen regionale samenwerking tussen de gemeenteraden.

Samenwerking is een essentieel onderdeel van een succesvolle implementatie en daarop volgende uitvoering van de Omgevingswet. Dit bewustzijn is aanwezig binnen de ambtelijke organisatie en ook bij de raad. De raad kan de komende jaren in zijn besluitvorming het belang van samenwerking zowel op het gebied van het omgaan met maatschappelijke opgaven, als op het gebied van effectieve bedrijfsvoering mee blijven wegen naast lokale eigenheid en zelfstandigheid.

2.2 Aanbevelingen

- 1. College en raad: Maak twee parallelle projectplannen voor het inrichten van de VTH-taken binnen de gemeente in nauwe samenwerking met de VTH De Kempen. Eén plan voor de basisinrichting van het proces binnen de gemeente én een plan voor de borging van de Omgevingswet in het proces.**

Om overzicht te houden op de projectmatige consequenties van het besluit om VTH terug te halen naar de gemeente én de structurele gevolgen, is het raadzaam om twee nauw met elkaar verbonden projectplannen op te stellen en hierin de financiële consequenties inzichtelijk te maken. De nadruk ligt bij beide projecten op het werven van (de juiste) medewerkers. Hiervoor is extra budget nodig.

- 2. College en raad: Investeer in het verwerven van kennis en inzichten ten aanzien van de bedoeling van de Omgevingswet en de impact van de wet op de gemeentelijke organisatie.**

De Omgevingswet is binnen Bladel vooral grondig en goed uitgewerkt vanuit de techniek: verandering van wet -en regelgeving, DSO., raadsbesluiten en dergelijke. Daarmee zijn het *waarom* van de wet en de bedoeling ervan ondergesneeuwd geraakt. Waarden als samenwerking, integraliteit en dienstverlening aan inwoners zijn onvoldoende opgenomen. Waarschijnlijk is mede hierdoor de situatie ontstaan waarin de wet zowel qua bedoeling als qua praktische gevolgen uit het zicht van bestuurders en raad is geraakt bij het besluit niet langer samen te werken in de VTH De Kempen. Gezien het belang van de maatschappelijke opgaven waaraan de Omgevingswet een bijdrage kan leveren, is het waardevol om als raad en college goed op de hoogte te zijn en zo consistent en consequent lokaal invulling te geven aan de landelijke verbeterdoelen.

- 3. College: Ga uit van “het hoeft niet af te zijn om klaar te zijn”.**

Niet alles hoeft op papier tot in de puntjes uitgewerkt te zijn. Van belang is om de bezetting op orde te brengen en vervolgens de nieuwe softwaresystemen te vullen en er net als met de omgevings- en intaketafels, zo snel mogelijk mee te gaan oefenen om vanaf de datum van inwerkingtreding zo weinig mogelijk tegen kinderziekten aan te lopen. Oefenen met zowel de systemen als nieuwe overlegvormen (zie ook de vorige aanbeveling) levert sneller en duidelijker inzichten op en maakt de implementatie voor alle betrokkenen minder theoretisch en meer realiteit. Alles wat daarvoor geoefend kan worden draagt bij aan de kwaliteit van dienstverlening na 1 januari 2023.

- 4. College: Stel een handboek “werken met het omgevingsplan” op.**

Bladel heeft gekozen voor een beleidsneutrale overgang van de regelgeving. Dit betekent dat de bestaande bestemmingsplannen en de bruidsschat worden overgenomen in het tijdelijke omgevingsplan. Beleidsneutraal betekent niet dat er niets verandert. Zo is er straks nog maar één omgevingsplan in plaats van verschillende bestemmingsplannen en komt de kruimelregeling te vervallen. Afwijken kan nog via het verlenen van een vergunning of via aanpassen van het omgevingsplan. Beide varianten vragen aandacht voor participatie. Door de werkwijze vast te leggen in een handboek wordt aan alle medewerkers duidelijkheid geboden. In de planning voor 2022 is dit wel opgenomen, maar uit de gesprekken blijkt dat het nog niet is uitgevoerd.

5. College en raad: Heb aandacht voor het capaciteitsprobleem

De verwachting is dat de gemeente Bladel niet op 1 januari 2023 in formele zin voldoet aan alle eisen die de Omgevingswet stelt, met als belangrijkste oorzaak de extra werkzaamheden die moeten worden uitgevoerd naar aanleiding van de verplaatsing van de VTH-taken van de GR naar de gemeente. De capaciteit voor het doorvoeren van de benodigde acties vraagt de aankomende maanden nog aandacht en ook de structurele bezetting is een zorg. Net als bij de andere Kempengemeenten gaat het daarbij zowel om de benodigde uren als het eigen maken van kennis en vaardigheden binnen de eigen organisatie. Daarnaast is een aantal zaken met betrekking tot samenwerking in de regio nog onduidelijk en zijn nog niet alle raadsbesluiten (met betrekking tot de minimale acties) genomen, terwijl dit wel van invloed kan zijn op de bezetting. Samenwerking is één van de manieren om capaciteitsproblemen te ondervangen.

6. College en raad: Zorg voor een meerjarenplanning met doelstellingen voor de komende drie tot vijf jaar.

De bestaande plannen richten zich op het projectmatig implementeren van de wet om klaar te zijn op de datum van inwerkingtreding. Echter, vanaf die datum begint het anders werken onder de Omgevingswet pas. Het is van belang ook voor de eerste jaren (de transitieperiode) een plan van aanpak te hebben om goed te kunnen sturen. Bovendien geven doelstellingen voor de wat langere termijn richting aan de besluiten die op korte termijn nog genomen moeten worden. Wanneer hieraan periodieke rapportages worden toegevoegd kan de raad de controlerende taak beter uitvoeren.

7. College en raad: Zorg voor een regionaal platform of meer samenwerking voor raadsleden.

Het zou de grip voor de raad op strategisch niveau enorm versterken als er een platform of een andere vorm van samenwerking wordt georganiseerd op regionaal niveau. Via dit platform zouden raadsleden informatie kunnen uitwisselen, zienswijzen, moties en amendementen kunnen doornemen, maar ook technische vragen kunnen voorbereiden. Op dit vlak zou ook de griffie een rol kunnen spelen.

8. College en raad: Laat de gemeenteraad beter informeren over de Omgevingswet en de implicaties van de keuzes die de raad op het punt staat te maken, bijvoorbeeld via expertsessies.

De Omgevingswet is een complex onderwerp. Om de kaderstellende en controlerende taak goed uit te kunnen voeren, is naast voldoende informatie ook voldoende begrip van de Omgevingswet nodig om deze informatie te duiden. De gemeenteraad kan zich, bijvoorbeeld in een expertsessie of in regionale bijeenkomsten (met ook onafhankelijke experts van buiten), beter laten informeren. Het gaat hier nadrukkelijk niet over de Omgevingswet an sich, maar vooral over de gevolgen van keuzes, bijvoorbeeld ten aanzien van het delegatiebesluit en de verplichte participatie.

DEEL II

Nota van bevindingen

H3 | Onderzoeksverantwoording

Deel II van het rapport gaat gedetailleerder in op de bevindingen waarop de conclusies en aanbevelingen in Deel I zijn gebaseerd. Deel II kent de volgende hoofdstukindeling:

- Hoofdstuk 3: Onderzoeksverantwoording
- Hoofdstuk 4: Aanpak invoering Omgevingswet
- Hoofdstuk 5: Stand van zaken invoering Omgevingswet
- Hoofdstuk 6: Rol van de gemeenteraad

In de bijlagen is de informatie opgenomen waarnaar in de tekst wordt verwezen. In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe het onderzoek is uitgevoerd.

3.1 Hoofdvraag en deelvragen

De Rekenkamercommissie heeft voor het onderzoek de volgende centrale vraagstelling geformuleerd:

Zijn de Kempengemeenten klaar voor de Omgevingswet?

De Rekenkamercommissie heeft de centrale onderzoeksvraag verder geoperationaliseerd naar tien deelvragen.

Aanpak invoering Omgevingswet

1. Welke aanpak is er in de afzonderlijke gemeenten gepland en gevolgd ten aanzien van de invoering van de Omgevingswet?
2. Welke verschillen en overeenkomsten zijn er in het invoeringstraject tussen de afzonderlijke gemeenten? *(De beantwoording van deze vraag komt terug in koepelnotitie.)*
3. Is er voorzien in een realistisch (meerjaren)plan om tijdig te (gaan) voldoen aan de eisen die de Omgevingswet in formele zin stelt?

Stand van zaken invoering Omgevingswet

4. Wat is de huidige stand van zaken in de voorbereiding op de invoering van de Omgevingswet in de afzonderlijke gemeenten?
5. Is het de verwachting dat de afzonderlijke gemeenten op de invoeringsdatum van de Omgevingswet¹ (kunnen) voldoen aan de eisen die de Omgevingswet in formele zin stelt?
6. Is het de verwachting dat de afzonderlijke gemeenten (kunnen) voldoen aan de eisen die de Omgevingswet stelt aan de wijze waarop gemeenten in de dagelijkse praktijk invulling geven aan de wet? Met name gericht op houding en gedrag van bestuur en ambtelijke organisatie.

¹ De invoeringsdatum waarop dit onderzoek is gebaseerd, is 1 juli 2022. Op 2 februari 2022 werd echter bekend dat deze invoeringsdatum wordt verschoven naar een nog onbekende datum.

Rol van de gemeenteraad

7. Wat is de rol en positie van de afzonderlijke gemeenteraden in de voorbereiding van de Omgevingswet?
8. Hoe is voorzien in en invulling gegeven aan de rol en de positie van de afzonderlijke gemeenteraden in de voorbereiding van de Omgevingswet?
9. Is voorzien in monitoring die de afzonderlijke gemeenteraden in staat stelt om het implementatieproces te volgen en zo nodig bij te sturen?
10. Wat zijn de eventuele aandachts- en leerpunten voor de gemeenteraden?

Scope van het onderzoek

Dit onderzoek concentreert zich op de stand van zaken ten aanzien van de implementatie van de Omgevingswet. Hierdoor kenmerkt het onderzoek zich als een ex durante en ex ante onderzoek. Dit type onderzoek vindt plaats voorafgaand aan de invoering van beleid. We onderzoeken hoe ver de gemeente is met de vereiste aanpassingen om op de datum van inwerkingtreding de dienstverlening aan inwoners te kunnen verlenen conform de minimale eisen van de Omgevingswet. Behalve een toetsing aan de minimale eisen onderzoeken we ook in hoeverre de gemeente het eigen ambitieniveau ten aanzien van deze dienstverlening heeft doorgevoerd in beleid, regelgeving en organisatieaanpassingen.

We hebben ook een aantal ontwikkelpunten voor de gemeente voor de korte termijn en de middellange termijn. De implementatie van de wet is niet af op de datum van inwerkingtreding en zal ook in de periode erna veel vragen van de politieke en ambtelijke organisatie.

Buiten de scope van dit onderzoek valt de keuze voor softwareleveranciers en de mate waarin dit zorgt voor extra werkzaamheden bij ICT en informatievoorziening. Er is wel geverifieerd of de gemeente de benodigde koppelingen aan het landelijke systeem tijdig kan realiseren en of de voorbereidingen voor de overgang van het oude naar het nieuwe systeem op schema liggen.

Dit onderzoek wordt uitgevoerd voor de vier Kempengemeenten (Bladel, Reusel-De Mierden, Oirschot en Eersel). De aanpak is voor alle vier de gemeenten hetzelfde geweest. Naast een rapport per gemeente, is er ook een koepelnotitie geschreven met daarin de belangrijkste overeenkomsten en verschillen, maar ook best practices.

3.2 Onderzoeksaanpak

Voor het verzamelen van de benodigde informatie en het beantwoorden van de onderzoeksvragen zijn verschillende onderzoeksmethoden gebruikt. Hierbij is onder andere gebruikgemaakt van een vragenlijst en een normenkader als onderzoekstool.

Normenkader

Om de verzamelde informatie te beoordelen en om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden, is gebruikgemaakt van een normenkader. Dit normenkader is te vinden in bijlage 1.

Toetsingskader

Naast een normenkader is voor dit onderzoek ook een toetsingskader gebruikt, namelijk de 27 minimale acties van de VNG. Behalve een toetsing aan de minimale eisen is ook onderzocht in hoeverre de gemeente het eigen ambitieniveau ten aanzien van deze dienstverlening heeft doorgevoerd in beleid, regelgeving en organisatieaanpassingen.

Documentenstudie

Op basis van de documentenstudie zijn de topiclijsten opgesteld voor de interviews met betrokkenen. Een complete lijst van de bestudeerde documenten is opgenomen in bijlage 2.

Vragenlijst raadsleden

Om zoveel mogelijk raadsleden in staat te stellen een bijdrage aan het onderzoek te leveren is er naast een documentenstudie gebruikgemaakt van een vragenlijst voor de gemeenteraad (respons hierop was 47,4% in Bladel (negen van de negentien raadsleden)). Deze vragenlijst bevatte een beperkt aantal vragen om een grote tijdsbelasting te voorkomen.

Onderwerpen die daarin aan de orde kwamen, zijn:

- inrichting informatievoorziening;
- juistheid, tijdigheid en volledigheid van de informatie;
- mogelijkheid tot goed uitoefenen van kaderstellende en controlerende taak;
- in hoeverre doelstellingen concreet geformuleerd worden.

De vragenlijst voor raadsleden gaf input voor het tweede deel van het onderzoek, waarin we met een vertegenwoordiging van de raad een groepsgesprek hebben gevoerd. De volledige vragenlijst is opgenomen in bijlage 4.

Interviews met betrokkenen

Voor verdieping en nadere duiding zijn interviews gehouden. Per gemeente zijn er gesprekken gevoerd met onder andere:

- Programmamanager/projectmanager Omgevingswet
- Teamleider RO, Teamleider Vergunningen, Teamleider ICT/Informatievoorziening en Teamleider Dienstverlening
- Afvaardiging van de betrokken colleges van B&W
- Afvaardiging van de betrokken gemeenteraad

Daarnaast zijn er ook een aantal samenwerkingspartners gesproken:

- Provincie
- Waterschap
- Omgevingsdienst

De complete lijst van geïnterviewde personen en instanties is te vinden in bijlage 3. Voor de interviews hebben we topiclijsten gehanteerd.

H4 | Aanpak invoering Omgevingswet

Dit hoofdstuk gaat in op de aanpak voor de invoering van de Omgevingswet en behandelt deelvragen 1 en 3 (deelvraag 2 komt terug in de koepelnotitie).

Aanpak

1. Welke aanpak is er in de afzonderlijke gemeenten gepland en gevolgd ten aanzien van de invoering van de Omgevingswet?
3. Is er voorzien in een realistisch (meerjaren)plan om tijdig te (gaan) voldoen aan de eisen die de Omgevingswet in formele zin stelt?

4.1 Welke aanpak is er gepland en gevolgd t.a.v. de invoering van de Omgevingswet?

Normen bij deelvraag 1:

- Er is sprake van een heldere en vastgestelde aanpak met duidelijke (vooraf vastgestelde) mijlpalen en resultaten.
- Er is sprake van een aanpak waarin niet alleen organisaties en colleges van B&W, maar ook de (rol van de) gemeenteraad(sleden) expliciet is meegenomen.
- Er is sprake van een vastgestelde projectbegroting voor de voorbereiding op inwerkingtreding.

Bladel heeft een gedateerd implementatieplan op hoofdlijnen en een grondige uitvoeringsplanning uit februari 2022

In voorbereiding op een eerdere implementatiedatum, is in de gemeente Bladel een implementatieplan uitgewerkt waarin de aanleiding en achtergronden van de wet goed zijn uitgewerkt. Ook is in het plan de projectstructuur opgenomen. De stuurgroep is de bestuurlijk opdrachtgever, het projectteam is namens de ambtelijke organisatie verantwoordelijk voor de implementatie en de projectleider geeft sturing aan het totale proces. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in vier deelprocessen:

1. Omgevingsvisie
2. Omgevingsplan
3. Werkprocessen
4. DSO

In het plan worden de betrokken medewerkers genoemd en is een tijdspad uitgezet. De minimale acties van de VNG zijn leidend bij het vaststellen van de resultaten en de mijlpalen. De informatie in het plan is volledig en to the point. Niet helder is of dit plan ook is gedeeld met college en raadsleden of dat het gericht is op de ambtelijke organisatie. Er is geen geactualiseerde versie beschikbaar. Wel is in februari 2022 een apart (Excel) document opgesteld met opnieuw de minimale acties als leidraad. Dit document maakt heel inzichtelijk wat er allemaal al is gebeurd, wat loopt en wat nog extra aandacht behoeft. Ook dit document is echter nog niet aan de actualiteit aangepast waar het gaat om de extra werkzaamheden rondom het VTH-proces in het kader van de overgang. Het deel van het VTH-proces waarvoor het SSC verantwoordelijk is (de systemen en de koppelingen met het DSO) ondervindt geen gevolgen van de verandering.

Dit betekent concreet dat het SSC de gemeente Bladel op dezelfde manier zal ondersteunen als ze de GR ondersteunt en de techniek geregeld is.

Beschikbare informatie

Er is binnen de gemeente Bladel veel informatie beschikbaar, zij het verdeeld over diverse documenten waarvan de status en de doelgroep niet altijd even helder terug te vinden zijn. Het gros van de documenten is (waarschijnlijk) bestemd voor intern ambtelijk gebruik. Of een advies is aangenomen of in de praktijk gebracht is, is niet altijd terug te vinden.

Betrokkenheid relevante samenwerkingspartners

Het implementatieplan is gericht op wat moet gebeuren in de ambtelijke organisatie en als zodanig voorgelegd aan de stuurgroep, maar niet aan de raad. De raad is in bijeenkomsten bijgepraat over de stand van zaken en heeft voor september opnieuw een bijeenkomst op de agenda staan naar aanleiding van de nog te nemen raadsbesluiten in het najaar. Hier loopt Bladel voor op de andere Kempengemeenten, omdat van de verplichte raadsbesluiten er al één is genomen, te weten het bindend adviesrecht. Ook heeft de raad een besluit genomen over de participatienota.

Behalve het implementatieplan voor Bladel zelf, is er sprake van regionale (ambtelijke) samenwerking zoals in het Regionaal Implementatie Overleg Kempen (RIOK). Al in 2017 is een opzet gemaakt voor een gezamenlijke (beleidsmatige) aanpak van de implementatie met een aantal heldere uitgangspunten in het Programmaplan Invoering Omgevingswet Kempengemeenten. Dit plan is niet voorgelegd aan de raden van de Kempengemeenten en is ook niet als zodanig uitgevoerd. Wel zijn er diverse initiatieven om op onderdelen samen te werken, zoals het gezamenlijk vormgeven van het omgevingsplan. In de praktijk blijkt het lastig om concrete voortgang te boeken.

Bladel wil wel samenwerken met andere gemeenten, maar hecht grote waarde aan de eigen koers en de invulling van praktische zaken zoals werkprocessen en het werken met het tijdelijk omgevingsplan

De geest van de Omgevingswet richt zich op samenwerken in diverse vormen. Het gaat om de samenwerking met inwoners, in de wet vastgelegd onder de noemer participatie, en samenwerking met andere gemeenten, ketenpartners en andere organisaties. De maatschappelijke opgaven (demografie, woningbouw, klimaatverandering) waarvoor de gemeenten aan de lat staan, zijn omvangrijk en gemeentegrens overschrijdend. Er is binnen de Kempengemeenten een bestuursopdracht geformuleerd waarin zelfs de optie van een gedeelde omgevingsvisie is opgenomen. Het is niet precies duidelijk wanneer dit document is opgesteld en in de gesprekken kwam naar voren dat de Kempengemeenten verder niet aan een gedeelde visie hebben gewerkt.

De noodzaak tot samenwerking komt in de praktijk al naar voren met betrekking tot de toenemende complexiteit van vraagstukken. Dit vraagt kennis en expertise die niet volop beschikbaar zijn in een gespannen arbeidsmarkt. Los van de Omgevingswet is de wens tot samenwerken al geconcretiseerd in de structuur: er is een Shared Service Center voor ondersteunende diensten en een GR De Kempen voor de VTH-taken. Beide spelen een rol bij de implementatie van de Omgevingswet. Zo is het SSC vanuit ICT uitvoerder van de minimale acties met betrekking tot het technische deel van het Digitaal Stelsel Omgevingswet en VTH De Kempen voor de vergunningverlening conform de eisen die de Omgevingswet aan dit proces stelt. Dit heeft ertoe geleid dat de aanbesteding en inkoop van de software centraal zijn geregeld en dat de technische koppeling van de gemeenten aan het landelijke DSO mogelijk is. Er is voor VTH De Kempen een draaiboek Omgevingswet van juli 2021 waarin voor minimale acties VTH een gedetailleerde uitwerking is opgenomen. Dit betekent voor Bladel dat de voorbereidingen op de implementatie ten aanzien van de VTH-taken nog steeds door de GR zullen worden uitgevoerd, maar dat hieraan een eind komt op 1 januari 2023.

Op andere onderdelen van de implementatie ligt de aanpak volledig bij de gemeente zelf. Het gaat dan bijvoorbeeld over het opstellen van de omgevingsvisie en de besluitvorming over hoe te werken met het nieuwe (tijdelijke) omgevingsplan. Hierin wordt onder andere ingegaan op de vraag: hoe gaan we om met afwijkingen van het omgevingsplan? Kiest de gemeente dan voor afwijken via een omgevingsvergunning of voor afwijken via het aanpassen van het omgevingsplan? Het is voor de invulling van het werkproces van belang dat hierover duidelijkheid komt. Uit de interviews en stukken blijkt dat deze duidelijkheid er nu nog niet is. Over de structuur van het omgevingsplan zijn de Kempengemeenten wel met elkaar in overleg, maar uit de interviews komt naar voren dat het niet eenvoudig is om te komen tot een uniforme aanpak. Ook Bladel kiest hierin liever voor een eigen invulling.

Naast de samenwerking binnen de Kempengemeenten, vraagt de Omgevingswet samenwerking met ketenpartners zoals de provincie, de uitvoerende diensten, de GGD en het waterschap. In februari 2020 zijn in Zuidoost-Brabant afspraken gemaakt over regionale samenwerking. De gemeente neemt niet op individuele basis deel maar via de vertegenwoordiging vanuit de Kempengemeenten. In het overleg worden bijvoorbeeld afspraken gemaakt over de inrichting van regionale omgevingstafels en het oefenen met deze overlegvorm. Behalve het VTH-proces zijn er afspraken over opleidingen en de product-/dienstencatalogus. Het is voor de ketenpartners niet haalbaar om met alle 21 gemeenten in de regio apart het nieuwe vergunningverleningsproces in te regelen. Dat kost niet alleen extra geld vanwege onder meer de extra inzet van medewerkers, de kans dat het een keer fout gaat bij juist de grotere ontwikkelingen is aanwezig vanwege de diversiteit aan procedures, zo komt uit de gesprekken naar voren. Voor Bladel zullen nu deels wel nieuwe afspraken met de ketenpartners moeten worden uitgewerkt.

De projectbegroting is vastgesteld

In de gemeentelijke programmabegroting uit 2018 is de Omgevingswet opgenomen met een meerjarig budget. Veel nog onder voorbehoud in verband met de vele onzekerheden over de werkelijke kosten. Daarnaast is een Exceldocument beschikbaar met een overzicht van lasten en baten met betrekking tot de implementatie van de Omgevingswet met een begroting en realisatie voor 2019, 2020 en 2021 en een begroting voor de jaren erna tot en met 2026. In dit overzicht zijn posten opgenomen als opleidingskosten, inhuur derden en salariskosten. ICT-kosten zijn sinds 2021 onderdeel van de begroting van het SSC en daarom wordt hiervoor geen budget meer opgenomen in de begroting van Bladel.

4.2 Is er voorzien in een realistisch (meerjaren)plan om te voldoen aan de eisen van de Omgevingswet?

Normen bij deelvraag 3:

- In de gemeente Bladel is er sprake van een realistisch (meerjaren)plan om tijdig te voldoen aan de eisen die de Omgevingswet in formele zin stelt.
- Het meerjarenplan is bekend bij de betrokken actoren.

Er is geen meerjarenplanning

Alle bestaande plannen richten zich op de implementatie en daarmee de datum van inwerkingtreding van de wet. Daarbij staat het voldoen aan de minimale eisen op de datum van inwerkingtreding centraal. Er zijn geen plannen voor de zogenoemde transitieperiode; de periode twee tot drie jaar na inwerkingtreding, waarin alle voorbereidingen dagelijkse praktijk moeten worden.

Uit de gesprekken blijkt dat de gemeente zich ervan bewust is dat de transitieperiode een lastige tijd wordt vanwege alle vernieuwingen en het deels doorlopen van projecten onder het oude regime en de te verwachten kinderziektes bij het DSO. Dit neemt niet weg dat er geen projectplan voor is opgesteld en de blik gericht is op de datum van inwerkingtreding.

Er wordt door medewerkers van de gemeente gewezen op het feit dat bepaalde zaken niet hoeven voor de datum van inwerkingtreding en dat activiteiten in dat kader worden verschoven tot later. Denk hierbij aan het "Omgevingswet proof" maken van zowel de omgevingsvisie (deadline 31 december 2024) als het omgevingsplan (deadline 31 december 2029). Dit is formeel juist, al is het wel van belang om deze activiteiten een plek te geven in een lange termijn planning én ze niet uit het oog te verliezen als richtinggevende doelstellingen voor de activiteiten op de korte termijn.

Het ontbreken van een meerjarenplanning is indicatief voor de projectmatige wijze waarop de Omgevingswet in Bladel wordt geïmplementeerd. Dit is ten aanzien van de voorbereidingen op de ingangsdatum een effectieve werkwijze, maar het neemt niet weg dat een realistisch meerjarenplan om ook daarna te voldoen aan de eisen van de wet in deze fase wenselijk is. Dat zou ook meer richting en duiding geven aan de besluiten die de raad moet nemen in deze periode. Uit de raadsadviezen, planningsplan en gesprekken blijkt dat een beleidsneutrale overgang met als aanvulling een evaluatie na ongeveer een jaar het uitgangspunt is voor de implementatie van de wet. Dat is een prima aanpak, zeker voor de kortere termijn. De raad zou echter nog beter in positie gebracht kunnen worden door ook nu al een meerjarenplan op te stellen met daarin scenario's met verwachte consequenties van de te maken keuzes. Hiermee kan dan worden voldaan aan één van de adviezen vanuit de lijst minimale acties: "verandering na datum indiensttreding bepaald".

H5 | Stand van zaken invoering Omgevingswet

Dit hoofdstuk gaat in op de stand van zaken met betrekking tot de invoering van de Omgevingswet en beantwoordt deelvragen 4 tot en met 6.

Stand van zaken invoering Omgevingswet

4. Wat is de huidige stand van zaken in de voorbereiding op de invoering van de Omgevingswet in de afzonderlijke gemeenten?
5. Is het de verwachting dat de afzonderlijke gemeenten op de invoeringsdatum van de Omgevingswet² (kunnen) voldoen aan de eisen die de Omgevingswet in formele zin stelt?
6. Is het de verwachting dat de afzonderlijke gemeenten (kunnen) voldoen aan de eisen die de Omgevingswet stelt aan de *wijze* waarop gemeenten in de dagelijkse praktijk invulling geven aan de wet? Met name gericht op houding en gedrag van bestuur en ambtelijke organisatie.

5.1 Wat is de stand van zaken in de voorbereiding op de invoering van de Omgevingswet?

Normen bij deelvraag 4:

- De raadsbesluiten die voor de invoeringsdatum genomen moeten zijn, zijn minimaal met de raad voorbesproken en in een advies uitgewerkt.
- Er wordt geoefend met het DSO.
- Er wordt geoefend met omgevingstafels, inclusief ketenpartners.
- Er zijn nieuwe (financiële) afspraken gemaakt met ketenpartners.
- Er is een opleidingsplan voor in elk geval de teams vergunningen en RO.
- Er zijn werkafspraken geformuleerd (bijvoorbeeld in een handboek) over het verwerken van buitenplanse initiatieven op basis van het tijdelijke omgevingsplan.

Raadsbesluiten

Bladel heeft ten aanzien van het adviesrecht, delegatie en participatiebeleid raadsbesluiten genomen. Er zijn nog geen besluiten voor eventueel verplichte participatie bij buitenplanse initiatieven en de samenstelling van de adviescommissie ruimtelijke kwaliteit genomen.

Los van de Omgevingswet is door het college wel besloten om de VTH-werkzaamheden, zoals die de laatste jaren waren ondergebracht bij de VTH De Kempen, terug te halen naar de gemeente zelf. Dit besluit heeft grote gevolgen voor de implementatie en vooral de uitvoering van de Omgevingswet. Dit is de belangrijkste reden waarom op basis van dit onderzoek wordt geconcludeerd dat de gemeente Bladel niet klaar is voor de Omgevingswet op 1 januari 2023 (zie verdere toelichting in paragraaf 5.2).

² De invoeringsdatum waarop dit onderzoek is gebaseerd, is 1 juli 2022. Op 2 februari 2022 werd echter bekend dat deze invoeringsdatum wordt verschoven naar een nog onbekende datum.

Er wordt nog niet voldoende geoefend met het DSO

Vanuit het SSC is voor alle vier de Kempengemeenten de technische koppeling met het DSO geregeld. Dit is een belangrijke voorwaarde voor het kunnen verstrekken van vergunningen onder de Omgevingswet. Het vullen van het systeem is de verantwoordelijkheid van de gemeenten zelf. Het gaat dan om de bestemmingsplannen die worden samengevoegd tot het nieuwe omgevingsplan, de formats van diverse formulieren en brieven en de zogenoemde vragenbomen³ die horen bij het verstrekken van informatie over de regelgeving. Het aanpassen van het werkproces vergunningverlening ligt voor een groot deel bij de VTH De Kempen. Dit gebeurt uiteraard in afstemming met de gemeenten. De GR heeft een implementatieplan opgesteld en geactualiseerd in 2021. Door het uitstel zijn de deadlines verschoven. Mede hierdoor ligt, zo blijkt uit de interviews, de GR voor het deel van de implementatie waarvoor zij verantwoordelijk is, op schema. Enige zorg is er over de beschikbare capaciteit. Dit geldt voor alle gemeenten, maar in het bijzonder voor Bladel omdat de bezetting van het team VTH bij de gemeente na 1 januari 2023 nog niet bekend is.

Daarnaast moet nog geoefend worden met het nieuwe systeem en moet in de samenwerking met onder meer de collega's van ruimtelijke ordening nog naar de precieze taak en werkverdeling worden gekeken. Er kon ook amper worden geoefend met het nieuwe systeem omdat de applicatie opnieuw moest worden aanbesteed vanuit de Omgevingsdienst (ODZOB). Sinds 1 juli van dit jaar is de minimale variant voor de regio beschikbaar wat ook bij de individuele gemeenten voor vertraging heeft gezorgd. Omdat het "vullen" van het systeem bij de gemeente niet af is, is oefenen met het DSO lastig. Vanuit de ODZOB zal nog een brief aan de bestuurders worden gestuurd om elke gemeente aan te sporen in het najaar intensief met de systemen te gaan oefenen.

Er is in een eerdere fase geoefend met (regionale) omgevingstafels

Er is actief gewerkt aan de inrichting van de omgevingstafel door middel van tien bijeenkomsten over samenwerking in de regio Eindhoven en met ketenpartners. In twee van de tien bijeenkomsten is er kennis gemaakt met de omgevingstafel, onder leiding van de VNG. (Bron: doc Toezending documenten aan de Kempische Rekenkamercommissie). Wanneer deze bijeenkomsten plaats hebben gevonden is niet helemaal duidelijk, waarschijnlijk gaat het om 2017/2018.

In 2019 is het proces voor het verkennen en begeleiden van een initiatief vastgesteld en de Omgevingstafel als instrument maakt hier onderdeel van uit. (Bron: doc Toezending documenten aan de Kempische Rekenkamercommissie). In 2020 is er geoefend met de simulatie omgevingstafel in Bladel met oude casussen. Deze omgevingstafel is ook geëvalueerd. (Zie documenten B25 en B26). Waar nodig wordt het planologisch overleg aangesloten bij een regionale omgevingstafel (in voorbereiding) om de ketenpartners in een vroeg stadium bij een initiatief te betrekken. (Bron: doc Toezending documenten aan de Kempische Rekenkamercommissies).

Vanuit de provincie wordt aangegeven dat men juist met de Kempengemeenten en zeker ook met een collega uit Bladel goed op weg is met overlegstructuren en het ondersteuningsnetwerk. Helaas is deze collega recentelijk met pensioen gegaan en daarmee is de actieve betrokkenheid meteen aanzienlijk verminderd. Er wordt door de provincie dan ook de hoop uitgesproken dat een opvolger de rol kan overnemen om te voorkomen dat de opgebouwde vooruitgang met Bladel en via Bladel met de Kempengemeenten afneemt.

³ Vragenbomen leiden initiatiefnemers/inwoners op een eenvoudige manier door digitaal beschikbare informatie.

Met alle individuele gemeenten wordt eens per drie weken overlegd over ruimtelijke ontwikkelingen vanuit de wens om in een zo vroeg mogelijk stadium betrokken te zijn bij deze ontwikkelingen. Soms neemt een initiatiefnemer deel aan de gesprekken en/of wordt een locatie gezamenlijk bezocht. In aanvulling op deze overleggen vindt eens per twee maanden met alle Kempengemeenten een thematisch overleg plaats. Een en ander draagt bij aan een goede onderlinge samenwerking en een sfeer van onderling vertrouwen. Daarmee passen de overleggen in “de geest van de Omgevingswet”.

Er is echter bij deze overleggen nog geen koppeling met vergunningaanvragen of concrete initiatieven. Het is een voorfase van het vooroverleg zoals bedoeld in de minimale acties met een omgevingstafel. Vanuit ODZOB wordt het initiatief genomen om regionale omgevingstafels in het leven te roepen om te voorkomen dat er subtafels ontstaan. Daarbij wordt volop gebruikgemaakt van de ervaring bij andere regio's, zoals IJsselland.

Er zijn verschillende samenwerkingsafspraken gemaakt met ketenpartners

Vanuit de minimale acties voor de implementatie van de wet worden een aantal concrete zaken opgepakt ten aanzien van die samenwerking, zoals het maken van afspraken over de werkprocessen, het DSO en de financiële arrangementen. Deze zijn opgenomen in het Exceldocument “planning invoering Omgevingswet” van februari 2022 (zie ook volgende paragraaf).

Uit de beschikbare stukken en de interviews komt een beeld naar voren dat het initiatief voor het gezamenlijke deel van de implementatie van de wet vooral bij de Omgevingsdienst Zuidoost Brabant ligt waar het gaat om de concrete en praktische zaken. Er is sprake van samenwerkingsafspraken met alle 21 gemeenten over:

1. Verkennen en begeleiden initiatief
2. Vergunningverlening regulier en uitgebreid
3. Meldingen (proces)
4. Toezicht en handhaving

Zowel de gemeenten als VTH De Kempen zijn aangesloten bij het inregelen van en oefenen met de processen. Ook heeft de ODZOB een handleiding opgesteld voor het beoordelen van de zogenoemde Bruidsschat (een set regelgeving die vanuit het Rijk wordt gedelegeerd aan gemeenten en bij een beleidsneutrale overgang als complete set onderdeel wordt van het gemeentelijke omgevingsplan) om ook hierin harmonisatie te faciliteren, al blijft de besluitvorming hierover aan de gemeente.

Er is een verouderd projectplan, een actuele maar inmiddels achterhaalde planning en er zijn draaiboeken voor VTH De Kempen

Bladel heeft een gedegen, maar verouderd projectplan Omgevingswet met daarin opgenomen een projectstructuur. Hieruit blijkt dat een stuurgroep fungeert als bestuurlijk opdrachtgever en een projectteam met strategische beslissingsbevoegdheid vanuit de ambtelijke organisatie. Er is een projectleider die de vier deelprojectleiders aanstuurt. De deelprojecten zijn:

1. Omgevingsvisie
2. Omgevingsplan
3. Werkprocessen
4. DSO

Het projectplan is opgesteld in 2017 en richt zich vooral nog op het grip krijgen op de impact van de implementatie en het verwerven van kennis. Dit is gedetailleerd uitgewerkt en richt zich vooral op de meer technische aspecten van de implementatie. De bedoeling komt minder nadrukkelijk naar voren.

Er is een Exceldocument beschikbaar waarin in februari 2022 de toenmalige stand van zaken ten aanzien van de implementatie is opgenomen. Deze wordt afgezet tegen de minimale acties van de VNG en gekoppeld aan te ondernemen acties. Een helder en zeer bruikbaar document dat na het besluit om uit de GR te stappen echter fors moet worden aangepast. Die actualisatie is, voor zover kon worden nagegaan, nog niet uitgevoerd.

Verder zijn er twee draaiboeken VTH (2020 en 2021) voor de GR De Kempen. Bij het opstellen van het draaiboek is uitgegaan van 1 juli 2022 als ingangsdatum. Het draaiboek 2021 is bijgewerkt tot midden juli 2021 en daarmee niet volledig actueel. Wel geeft het een goede indruk van:

- de stand van zaken DSO bij VTH;
- de stand van zaken bewustzijn "wat nog moet gebeuren";
- de uitgangspunten van de implementatie (beleidsneutraal, volgens richtlijnen VNG).

Een aantal onderwerpen staat in juli 2021 nog in de wacht. Hiervoor worden twee oorzaken aangewezen:

1. Men wacht modellen/voorbeelden af vanuit de VNG (voor verordeningen, formulering toepasbare regels e.d.).
2. Een aantal zaken vraagt om besluitvorming per gemeente.

Er zijn geen teamplannen voor Dienstverlening in de gemeente. Wel hebben medewerkers van RO samengewerkt in de Regiegroep Invoering Omgevingswet Kempengemeenten. Hier werden periodiek ontwikkelingen besproken en het onderwerp onder de aandacht gebracht van medewerkers, afdelingshoofden, MT, colleges en gemeenteraden. Daarnaast is er in 2017 een kick-off geweest voor alle medewerkers van de Kempengemeenten om hen bij te praten over de invoering van de Omgevingswet. In 2018 was er een vergelijkbare kick-off voor de afdeling Ontwikkeling.

Er zijn nog geen instructies voor het werken met het tijdelijk omgevingsplan

Uit de planning invoering Omgevingswet blijkt dat de gemeenteraad een besluit genomen heeft over de wijze waarop het omgevingsplan wordt ontwikkeld. Daarbij wordt de raad onder meer geïnformeerd over:

- afwegingen bij het stellen van regels;
- de structuur en opbouw van het omgevingsplan;
- de aanpak tussen 2022 en 2029;
- hoe om te gaan met de regels uit de bruidsschat;
- opschonen van de bestaande verordeningen (reeds gebeurd);
- gevallen van BOPA's waarvoor raad adviesrecht heeft (reeds gebeurd).

Dit besluit is nog niet verwerkt in een handboek of plan van aanpak voor de betrokken teams op basis waarvan zij in de praktijk aan de slag kunnen met het (tijdelijk) omgevingsplan. In de huidige situatie is het wenselijk een dergelijk document samen met de nieuwe collega's bij VTH in te vullen zodra dat mogelijk is, omdat de werk- en taakverdeling daarmee samenhangt (afwijkingen via vergunningen of via aanpassingen van het omgevingsplan). Uit nagekomen informatie blijkt dat ten aanzien van het casco omgevingsplan en de bruidsschat concrete stappen zijn gezet.

5.2 Kan de gemeente op de invoeringsdatum voldoen aan de eisen van de Omgevingswet?

Norm bij deelvraag 5:

- De Kempengemeenten voldoen op invoeringsdatum 1 januari 2023 in formele zin aan de eisen die de Omgevingswet stelt.

De gemeente Bladel voldoet naar verwachting niet in formele zin aan alle eisen die de Omgevingswet stelt

In de volgende tabellen zijn de 27 minimale acties (negentien acties, acht adviezen) opgenomen waaraan gemeenten moeten voldoen en de adviezen die er vanuit de VNG zijn gegeven. In de tweede kolom is aangegeven wat de status is van het voldoen aan deze minimale acties. Groen betekent dat er aan voldaan is, geel dat er deels aan voldaan is en rood dat er niet aan voldaan is. In de derde kolom wordt de status toegelicht. Het is niet van alle minimale acties duidelijk wat de actuele stand van zaken is (aangegeven met de kleur grijs). Dit heeft deels te maken met het al dan niet gezamenlijk met andere gemeenten oppakken van de actie en deels met nog te nemen raadsbesluiten.

Tabel 1 Stand van zaken minimale acties Omgevingswet Bladel

Aanvragen, meldingen en vergunningen (bij VTH De Kempen)	Status	Toelichting
1. Kunnen ontvangen aanvragen en meldingen	Green	
2. Kunnen beoordelen vergunningaanvragen (proces)	Green	
3. Kunnen beoordelen vergunningaanvragen (beoordelen)	Yellow	Software geregeld door SSC
4. Kunnen aanleveren indieningsvereisten	Yellow	Software geregeld door SSC
5. Gemeentelijke adviescommissie ruimtelijke kwaliteit ingesteld	Red	
6. Vergunningverlening aangepast op de Wkb	Yellow	Formele stuk door GR, nog inpassen in praktijk
7. Proces verkennen initiatief ingericht	Red	
8. Participatie bij initiatieven ingericht	Red	
Toezicht en handhaving (bij VTH De Kempen)		
9. Toezicht en handhaving ingericht	Red	
10. Toezicht en handhaving aangepast aan de Wkb	Yellow	Technisch door GR
Planvorming		
11. Kunnen wijzigen omgevingsplan	Yellow	
12. Kunnen werken met tijdelijk omgevingsplan	Yellow	
Programma's		
13. Programma luchtkwaliteit vastgesteld		Niet van toepassing
Overig		
14. Kunnen uitvoeren gedecentraliseerde bodemtaken	Grey	
15. Kunnen toepassen procedures en regels voorkeursrecht en onteigenen	Grey	
16. Kunnen toepassen procedures en regels kostenverhaal	Grey	
17. Legesmodel, mandaatregelingen en verordening planschade aangepast	Grey	

18. Financiële arrangementen met uitvoeringsdiensten herzien		
19. Verstrekken informatie over de Omgevingswet		

Tabel 2 Stand van zaken adviezen Omgevingswet Bladel

Algemene strategie	Status	Toelichting
1. Ambities, strategie, aanpak en financiën bepaald		
Aanvragen, meldingen en vergunningen		
2. Kunnen opstellen en aanleveren vragenbomen vergunningcheck		
3. Snelle dienstverlening voor topactiviteiten ingericht		
4. Plan(ning) gemaakt voor nieuw omgevingsplan		
5. Kennis vergaard over kerninstrument programma		
Omgevingsvisie		
6. Omgevingsvisie in voorbereiding		
Monitoring en evaluatie		
7. Monitoring en evaluatie ingericht		
Overig		
8. Veranderopgave na 2022 bepaald		

Van de achttien minimale acties die gelden voor de Kempengemeenten, voldoet de gemeente Bladel er momenteel met zekerheid aan twee. Dit betreft de twee punten die de verantwoordelijkheid zijn van de VTH De Kempen. Naar alle waarschijnlijkheid zal de GR tot aan 1 januari 2023 ook zorgdragen voor de verdere voorbereiding op de implementatie van de actiepunten drie tot en met zes. Het is echter op het moment van schrijven van dit rapport nog volkomen onduidelijk hoe de gemeente Bladel de VTH-taken zelf gaat uitvoeren. Daarom zijn deze punten op geel gezet; de technische aspecten zijn geregeld door SSC en GR De Kempengemeenten, de praktische uitwerking door de gemeente Bladel is niet helder. Er zijn hiervoor bij ons geen projectplannen bekend en ook de geïnterviewden kunnen hierin geen inzicht bieden. Dit geldt zowel voor de situatie waarin de Omgevingswet eveneens van kracht is op 1 januari 2023 als voor de situatie waarin de implementatie van de wet wordt uitgesteld. Dit komt omdat niet bekend is wie de taken gaat uitvoeren. Er is sprake van het overgaan van de *formatie* naar Bladel, maar daarmee is de *bezetting* niet geregeld. Hier speelt een aantal problemen. De arbeidsmarkt is krap; dit geldt voor het hele fysieke domein, maar zeker voor VTH-taken. Daar komt bij dat voor een aantal functies de omvang van de formatie voor Bladel vrij gering is. Binnen VTH De Kempen, waar de taak voor meer gemeenten wordt uitgevoerd, kan dat bijvoorbeeld fulltime door iemand worden uitgevoerd, maar voor Bladel is wellicht maar 0,25 formatie beschikbaar. Voor een functie met een dergelijke geringe omvang is het nog moeilijker om kandidaten te vinden.

Uit de interviews komt naar voren dat de voorbereiding op de implementatie van de wet tot 1 januari 2023 zo optimaal mogelijk door de VTH De Kempen zal worden uitgevoerd. Hiervoor is extra capaciteit nodig omdat voor Bladel het systeem apart en opnieuw moet worden gevuld (met formats van formulieren en brieven bijvoorbeeld). Dit moet twee keer: voor de situatie onder de bestaande wet

(voor het behandelen van procedures die onder de bestaande wet zijn opgestart) en voor de procedures onder de Omgevingswet. Eén en ander leidt ertoe dat ook voor de adviezen van de VNG de meeste vakjes op rood staan voor de gemeente Bladel.

Op basis van deze tabellen en gesprekken met de gemeente, is de verwachting dat de gemeente niet klaar is voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2023 en dat er zelfs sprake is van een zorgelijke situatie. De gemeente lijkt namelijk niet volledig op de hoogte te zijn van wat er nog moet gebeuren.

De VTH-taken zijn al enige jaren uitbesteed aan de VTH De Kempen en daarmee is de kennis en ervaring op dit terrein letterlijk uit het zicht van de gemeente Bladel verdwenen. Bij de besluitvorming rondom het terugtrekken van de VTH-taken uit de GR heeft de Omgevingswet, zo blijkt uit de gesprekken, geen rol gespeeld. Ook dit hangt naar alle waarschijnlijkheid samen met het feit dat binnen de gemeente onvoldoende kennis was/is van de impact van de Omgevingswet op het VTH-proces en daarmee op de inrichting van de werkprocessen.

Het gaat hierbij dus om een majeur probleem op zowel de korte, als vooral ook de langere termijn. Op korte termijn is extra projectcapaciteit nodig om de gemeente Bladel in staat te stellen zelf de VTH-taken uit te voeren, zowel conform de huidige wetgeving als conform de Omgevingswet. Deels bestaat dit uit tijdelijke klussen, zoals het "vullen" van de ICT-systemen. Deels gaat het om structurele taken, namelijk het reguliere VTH-proces. De organisatie en bezetting hiervan moeten nog worden geregeld.

De gemeente heeft tot en met februari 2022 goede plannen en planningen gemaakt, maar hierin is geen rekening gehouden met het zelf weer moeten inrichten en uitvoeren van VTH-taken. Daarmee zijn de plannen niet meer compleet en gaan ook uit van andere taak -en verantwoordelijkheidsverdeling.

Daarnaast moet nog een aantal besluiten worden genomen door de raad, zoals over eventueel verplichte participatie bij buitenplanse initiatieven en de commissie welstand. Uit nagekomen informatie blijkt dat deze door de raad worden behandeld in december 2022. Wel heeft de raad al een besluit genomen over het adviesrecht en het participatiebeleid. Tot slot moet de omgevingsvisie geactualiseerd worden, maar dit hoeft niet voor 1 januari 2023 klaar te zijn. De huidige versie is vastgesteld in 2018. In de inleiding wordt al aangegeven dat het een eerste stap op weg is naar een volwaardige omgevingsvisie met nog een aantal te ontwikkelen zaken, zoals integraal beleid en participatie.

5.3 Kan de gemeente voldoen aan de eisen die de Omgevingswet stelt aan de wijze waarop de gemeente in de dagelijkse praktijk invulling moet geven aan de wet?

Normen bij deelvraag 6:

- De afzonderlijke gemeenten (kunnen) voldoen aan de eisen die de Omgevingswet stelt: met name gericht op houding en gedrag van bestuur en ambtelijke organisatie.
- Het denken en handelen is in de geest van de Omgevingswet.

De gemeente Bladel kan naar alle waarschijnlijkheid niet op tijd voldoen aan de eisen die de wet stelt aan de wijze waarop de gemeente in de dagelijkse praktijk invulling moet geven aan de wet.

Daar waar de grootste zorg ten aanzien van het al dan niet klaar zijn voor de wet voor de gemeente Bladel met name zit in het kunnen uitvoeren van de basistaken bij VTH De Kempen (door de korte termijn waarop het moet worden opgezet in combinatie met de krappe arbeidsmarkt en de structurele problemen met capaciteit (op specialistische functies) bij kleinere gemeenten), is ook de aanleiding tot het terugtrekken uit de GR vanuit het denken en handelen in de geest van de Omgevingswet reden tot zorg. Niet alleen bleek de Omgevingswet geen onderdeel te zijn van het besluitvormingsproces (en daarmee een voorbeeld van onvoldoende integrale afweging), maar de Omgevingswet is juist gericht op samenwerking tussen gemeenten en ketenpartners en een zo efficiënt mogelijk werkproces om de dienstverlening aan inwoners te versterken en betaalbaar te houden. De verbeterdoelen van de wet en de handreikingen vanuit de VNG ten behoeve van de implementatie bieden hiervoor concrete handvatten en zijn gericht op het belang van inwoners.

Dit alles binnen de context van complexe maatschappelijke opgaven zoals demografische ontwikkelingen, klimaatverandering/energietransitie en de woningbouwopgave die de komende jaren volop energie van de raad, het college en het ambtelijk apparaat zullen vragen. Hier komt specialistische kennis bij kijken, digitalisering, en eenduidigheid richting betrokkenen bij gemeentegrens overschrijdende vraagstukken en concrete projecten, zoals in de Kempengemeenten de gevolgen van de schaa sprong.

Het beeld uit dat uit dit onderzoek naar voren komt, is dat bij de raad en het college van Bladel de samenwerking niet als een meerwaarde, maar eerder als een belemmerende factor wordt gezien. Ook vanuit de ambtelijke organisatie wordt gemeld dat samenwerken moeizaam is en door de vele overlegvormen bureaucratisch kan aanvoelen. Er wordt echter ook aangegeven dat dit laatste deels veroorzaakt wordt door de behoefte van de deelnemende gemeenten, en in dit geval Bladel, om zoveel mogelijk een eigen stempel op dingen te zetten. De synergie van samenwerking wordt dan niet bereikt, terwijl juist voor kleinere gemeenten het samenwerken op de overkoepelende vraagstukken en processen, zoals vergunningverlening, kan bijdragen aan het in stand houden van een zelfstandige positie.

Op basis van deze afweging van de beschikbare informatie komen we ondanks de gedegen plannen en onderbouwde raadsadviezen en -besluiten toch tot de conclusie dat Bladel niet handelt en denkt in de geest van de Omgevingswet en mede daardoor een barrière heeft opgeworpen om in het ambtelijk apparaat op tijd klaar te zijn voor de Omgevingswet.

H6 | Rol van de gemeenteraad

Dit hoofdstuk gaat in op de rol van de gemeenteraad in de voorbereiding van de Omgevingswet, de rol die de raad de afgelopen jaren heeft gespeeld en we gaan in op de monitoring en informatievoorziening voor de raad. In dit hoofdstuk worden deelvragen 7 tot en met 9 beantwoord.

Rol van de gemeenteraad

7. Wat is de rol en positie van de afzonderlijke gemeenteraden in de voorbereiding van de Omgevingswet?
8. Hoe is voorzien en invulling gegeven aan de rol en de positie van de afzonderlijke gemeenteraden in de voorbereiding van de Omgevingswet?
9. Is voorzien in monitoring die de afzonderlijke gemeenteraden in staat stelt om het implementatieproces te volgen en zo nodig bij te sturen?

Voor het beantwoorden van bovenstaande vragen over de rol van de raad, is de raad ook zelf bevraagd, in de vorm van een online vragenlijst en een groepsgesprek. De online vragenlijst is door negen van de negentien raads- en burgerraadsleden ingevuld; de resultaten geven dus een representatief beeld (47,4% respons). In het groepsgesprek met de raad zijn de resultaten van de vragenlijst besproken en is hierop doorgevraagd.

6.1 Wat is de rol en positie van de gemeenteraad in de voorbereiding?

Normen bij deelvraag 7:

- De raadsbesluiten die voor invoeringsdatum genomen moeten zijn, zijn minimaal met de raad voorbesproken en in een advies uitgewerkt.
- De raden hebben een visie/notitie vastgesteld over hoe zij de relatie met inwoners vorm willen geven en hoe zij participatie willen invullen.
- De raden hebben een visie vastgesteld over de mate van deregulering in het omgevingsplan in samenhang met het ambitieniveau van eerder genoemde visie op de relatie met inwoners en participatie.

De meeste raadsbesluiten in de voorbereiding moeten nog genomen worden

De Omgevingswet biedt ruimte om de maatschappelijke opgaven van vandaag, zoals de demografische ontwikkeling en de daarmee samenhangende woningbouwopgave, de klimaatverandering en de veranderende relatie tussen overheid en inwoners anders aan te pakken. Die ruimte zit in een verschuiving in taken en verantwoordelijkheden tussen raad en college waarbij de raad verantwoordelijk is voor het maken van strategische keuzes in de omgevings**visie** en het vaststellen van kaders in het nieuwe omgevings**plan**. Het college kan met de omgevings**programma's** op basis van de visie, regelgeving en een aangepast werkproces bij vergunningverlening sturen op de uitvoering. Door inwoners tijdens de verschillende fases (bij visievorming, besluitvorming en uitvoering) meer dan voorheen te betrekken, wordt optimaal gebruikgemaakt van aanwezige kennis en ervaring bij inwoners.

Op 11 mei 2021 is de raad op de hoogte gebracht van de toenmalige planning van de te nemen besluiten. Bladel heeft van de verplichte raadsbesluiten er al twee genomen. Eén ervan heeft betrekking op het adviesrecht, de andere op het participatiebeleid. Er moet ten aanzien van participatie nog wel een apart besluit genomen worden over de invulling van de eventueel verplichte participatie in het vergunningverleningsproces. De besluiten die de raad nu nog dient te nemen voor de datum van inwerkingtreding zijn:

- Voorstel participatieverplichting bij buitenplanse afwijkingen:
Dit betreft een apart besluit en is geen onderdeel van het al wel genomen besluit over het participatiebeleid. Uiteraard horen de twee besluiten wel in lijn met elkaar te liggen.
- Welstandscommissie:
Het plan hiervoor wordt opgesteld door VTH De Kempen. Er is nog geen besluit genomen over het nieuwe adviesstelsel.
- Leges aanpassingen/nieuwe legesverordening:
Dit is nog niet aangepast aan de Omgevingswet, uitgangspunt is gebruik te maken van de modelverordening VNG.

Er moet ook nog een besluit genomen worden over een adviescommissie ruimtelijke kwaliteit; dit is eigenlijk de welstandscommissie die opnieuw bekrachtigd wordt. Omdat de VTH-taken naar de regio zijn gegaan, is ook de welstandscommissie daar naartoe overgegaan. Er is nog een nadeelcompensatieverordening in de maak. Het idee is daarom om een oplegnotitie te maken bij de drie besluiten die in het najaar nog aan de raad worden voorgelegd.

De raad kan echter nog meer gebruikmaken van de ruimte die de Omgevingswet biedt, door de uitvoering meer bij het college te laten en zijn beschikbare tijd te besteden aan de grote maatschappelijke vraagstukken. Woningbouw en energietransitie zijn concrete en complexe vraagstukken in de regio die strategische keuzes en samenwerking vragen. De raad staat daarvoor aan de lat en kan, meer dan nu het geval is, daarin initiatief nemen en kaders stellen waarbinnen college en ambtelijk apparaat effectief kunnen uitvoeren, waarna de raad zijn controlerende taak op zich kan nemen. Het besluit over adviesrecht zoals het nu is genomen is een voortzetting van de bestaande aanpak overeenkomstig het uitgangspunt om beleidsneutraal over te gaan.

De acties die in de voorlopige plannen en besluiten zijn opgenomen, betreffen de minimale acties. In Bladel is consolidatie het uitgangspunt van de implementatie van de Omgevingswet; dus niet alles op de schop en het anders willen doen. De raad vindt dat hij een aantal zaken vanuit de Omgevingswet al heel goed doet, zoals integraal werken en de participatie. De raad heeft aangegeven dat hij de invoering op zich zelf al een klus vindt, daarom zou de focus moeten liggen op een goede invoering en vervolgens kan er dan een slag worden geslagen naar een optimale uitvoering. Er is daarom voor een consoliderend ambitieniveau gekozen.

6.2 Hoe is invulling gegeven aan de rol en de positie van de gemeenteraad?

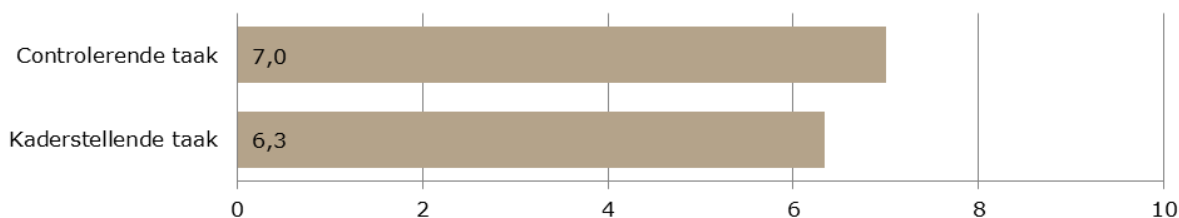
Normen bij deelvraag 8:

- De kaders en richtlijnen die de gemeenteraden en colleges van B&W hebben afgesproken in beleidsplannen en -regels zijn voldoende concreet en kunnen aangepast worden bij gewijzigde wensen in de raden; beleidsambities zijn vertaald naar meetbare doelen en resultaten.
- De gemeenteraden zijn op de hoogte van hun bevoegdheden.
- De gemeenteraden kennen de periodieke afspraken.
- De gemeenteraden kunnen kaders stellen over de wijze waarop de Kempengemeenten verslag doen van de prestaties.
- De gemeenteraden hebben het college van B&W bevraagd over de mate waarin de doelen gerealiseerd worden.

Mogelijkheid tot kaderstellen en controleren

In het onderzoek is ook gekeken op welke wijze de raad zelf invulling heeft gegeven (en heeft kunnen geven) aan zijn kaderstellende en controlerende taak. In de online vragenlijst is daarom gevraagd in hoeverre raadsleden ervaren dat zij met de huidige informatievoorziening de afgelopen tijd in positie zijn gebracht dit te doen. Het gemiddelde cijfer voor het kaderstellen is een 6,3 en voor controleren een 7,0. Uit de toelichting bij de vraag blijkt dat veel raadsleden vinden dat ze goed geïnformeerd worden, maar dat het desondanks een lastig thema is om voor een lekenbestuur goed te doorgronden. Er is dus niet zozeer twijfel over de vraag of de raad goed in stelling wordt gebracht om te kunnen kaderstellen en controleren, maar er is eerder onbehagen over de omvang en complexiteit van de wet en de mogelijke implicaties.

Figuur 1 Mogelijkheid tot uitvoeren kaderstellende en controlerende taak

De raad heeft op dit moment nog maar beperkt idee over waar de raad straks in het proces aan de knoppen kan draaien en welke instrumenten hij straks heeft. De belangrijkste instrumenten, te weten de omgevingsvisie en het omgevingsplan, liggen enigszins buiten de scope van dit onderzoek. Dat komt omdat dit onderzoek zich richt op het "klaar zijn voor de Omgevingswet" op de datum van inwerkingtreding en de daarmee samenhangende minimale eisen. De deadline voor de omgevingsvisie ligt op 31 december 2024 en voor het definitieve omgevingsplan op 31 december 2029. Het tijdelijke omgevingsplan gaat in op dezelfde datum als de inwerkingtreding van de Omgevingswet. De omgevingsvisie is als instrument voor de raad het belangrijkste richtinggevende document op basis waarvan de uitvoeringsprogramma's van het college worden vastgesteld en de regelgeving in het omgevingsplan wordt opgesteld. De samenhang tussen al deze instrumenten is niet voor alle raadsleden helder. Dit is ook het geval bij de voorliggende raadsbesluiten die genomen moeten worden voordat de wet in werking treedt. Als het gaat om het delegatiebesluit, het adviesrecht in participatie, heeft de raad een aantal concrete sturingsinstrumenten in handen met een directe impact op het werkproces en de dienstverlening van de gemeente.

Uiteindelijk horen deze besluiten in lijn te zijn met de uitgezette koers in de omgevingsvisie, maar de landelijk vastgestelde deadlines maken een logische chronologische volgorde niet mogelijk. Het is daarom van extra belang dat de raad hierover goed wordt geadviseerd. De verkiezingen en het uitstellen van de invoeringsdatum hebben de voortgang op de besluitvorming eveneens bemoeilijkt.

De raad heeft een belangrijke rol bij de implementatie van de Omgevingswet en de organisatie probeert de raad daarover zo goed mogelijk te informeren. De betrokkenheid van de raad is echter wisselend, mede ingegeven door het steeds weer uitstellen van de wet waardoor de aandacht weer wegzakt. Volgens verschillende respondenten heeft de implementatie van de Omgevingswet op dit moment geen prioriteit bij de raad.

Het college heeft de afgelopen jaren wel op verschillende momenten geprobeerd de raad mee te nemen, vooral via bijeenkomsten (zie de opsomming in paragraaf 6.3). Uit gesprekken komt naar voren dat de animo vanuit de raad in zijn algemeenheid niet erg groot is geweest. Voor veel raadsleden is het een 'ver-van-mijn-bed-show'. Er zijn in het verleden ook niet veel vragen gesteld vanuit de raad; de vragen die wel zijn gesteld, waren veelal op detailniveau. De raad is in algemene zin tamelijk reactief; zo lang het goed gaat, dan gaat het goed. De organisatie probeert daarom op alle manieren de raad te voeden zodat de raad via de kaderstelling ook daadwerkelijk de stippen op de horizon gaat zetten.

(Bij)sturingsinstrumenten worden niet tot nauwelijks ingezet

De raad kan verschillende instrumenten gebruiken om bij te sturen, dan wel extra informatie te ontvangen om zijn controlerende taak uit te voeren. Zo kan de raad schriftelijke vragen stellen, moties indienen, amendementen en ook mondeling vragen stellen in de commissie. Uit het onderzoek komt naar voren dat de raad van Bladel, ten aanzien van de Omgevingswet, de afgelopen jaren geen moties en amendementen heeft ingediend.

Naast het indienen van moties en amendementen kan de raad ook raadsvragen stellen, artikel 41- vragen indienen en zelf discussienotities indienen. Van deze instrumenten heeft de raad de afgelopen jaren drie keer gebruikgemaakt. Alle technische vragen zijn gesteld naar aanleiding van het raadsvoorstel *Omgevingswet: bindend adviesrecht en uitgebreide procedure*.

- Technische vragen PRO5 - Omgevingswet; Bindend adviesrecht en uitgebreide procedure (18-11-2021)
- Technische vragen BT - Omgevingswet; Bindend adviesrecht en uitgebreide procedure (16-11-2021)
- Technische vragen CDA - Omgevingswet; Bindend adviesrecht en uitgebreide procedure (16-11-2021)

6.3 Is voorzien in monitoring die de raad in staat stelt om het implementatieproces te volgen en zo nodig bij te sturen?

Normen bij deelvraag 9:

- Er is voorzien in monitoring die de gemeenteraad in staat stelt om het implementatieproces te volgen en zo nodig bij te sturen.
- De informatie is tijdig, volledig en juist en voldoet aan de behoefte van de raad.

Informatievoorziening is op orde volgens de raad, maar het proces blijft lastig om te volgen

In Bladel wordt informatie met de raad gedeeld op het moment dat de minimale acties er om vragen (met andere woorden: op het moment dat de raad een besluit moet nemen). In de P&C-documenten wordt vrij summier ingegaan op de Omgevingswet. Er zijn verder geen kwartaal- en/of voortgangsrapportages voor de raad die ingaan op de uitvoering van de Omgevingswet. Intern zijn er verschillende overzichten en planningen (zie de documentenlijst in bijlage 2), maar die worden voor zover wij hebben kunnen nagaan niet gedeeld met de raad omdat ze zijn gericht op de ambtelijke organisatie.

Er worden wel raadsinformatienota's (RIN's) en raadsmededelingen met de gemeenteraad gedeeld, zoals blijkt uit onderstaand overzicht:

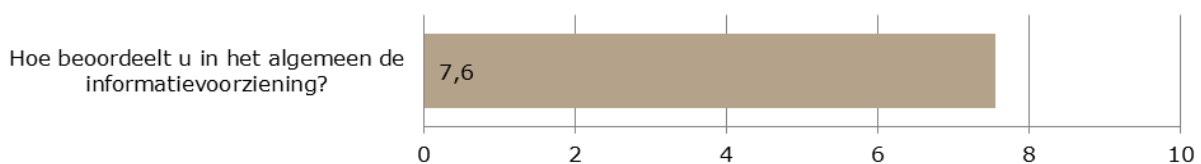
- Raadsmededeling Invoering Omgevingswet en Verduidelijking mededeling (datum onbekend).
- Raadsmededeling Voorlopige inhoudsopgave en vorm omgevingsvisie 2.0 (14-07-2020).
- Raadsinformatienota - Voorlopige inhoudsopgave en omgevingsvisie 2.0 (14-07-2020).
- Raadsmededeling Stand van zaken Opnieuw Verbinden (25-04-2022).

Daarnaast heeft de organisatie de afgelopen jaren via verschillende bijeenkomsten getracht de raad mee te nemen in het proces en op een bepaald kennis- en expertiseniveau te krijgen. Tijdens deze bijeenkomsten is de raad onder andere geïnformeerd over de gemeentelijke instrumenten, planning, de verplichtingen en de rol van de raad en externe partijen. Het betreft de volgende bijeenkomsten voor de raad over de (implementatie van de) Omgevingswet:

- Seminar Frans Tonnaer over invoering van de Omgevingswet (11-03-2015).
- De gemeenteraad van Bladel en de Omgevingswet - Verkenning en inspiratie (23-10-2019).
- De gemeenteraad van Bladel en de Omgevingswet - Verdieping en verbreding (31-10-2019).
- Presentaties omgevingsplan in college en gemeenteraad (22-06-2020).
- Presentatie over de omgevingsvisie voor Bladel in relatie tot de woningbouw en de discussie over de schaa sprong in regionaal verband (26-04-2022).

Om de vraag te beantwoorden of er is voorzien in een goede monitoring (lees: informatievoorziening), is de raad zelf gevraagd naar hun oordeel. Uit de online vragenlijst blijkt dat informatievoorziening vanuit het college over de invoering van de Omgevingswet als 'goed' wordt beoordeeld door de raad (gemiddeld geven raadsleden een 7,6).

Figuur 2 Oordeel ten aanzien van de huidige informatievoorziening

Er zijn op dit vlak geen onvoldoendes gegeven en ook in het gesprek met de raad werd aangegeven dat men tevreden is, wat niet wegneemt dat de raad alsnog een gevoel van onbehagen heeft ten aanzien van de Omgevingswet en alles wat daarmee samenhangt, zoals blijkt uit onderstaande citaten.

'Er valt nog wel wat te winnen denk ik. Informatieverstrekking wil nog niet zeggen dat je als raadslid veel invloed hebt. Heb je wel nodig om kaders te stellen, enzovoorts.'

'Het is te groot en omvangrijk om te bevatten. Maar wil wel graag dat wij als gemeente Bladel op tijd klaar zijn met de implementatie van de Omgevingswet. Volgens mij zitten ze behoorlijk op schema.'

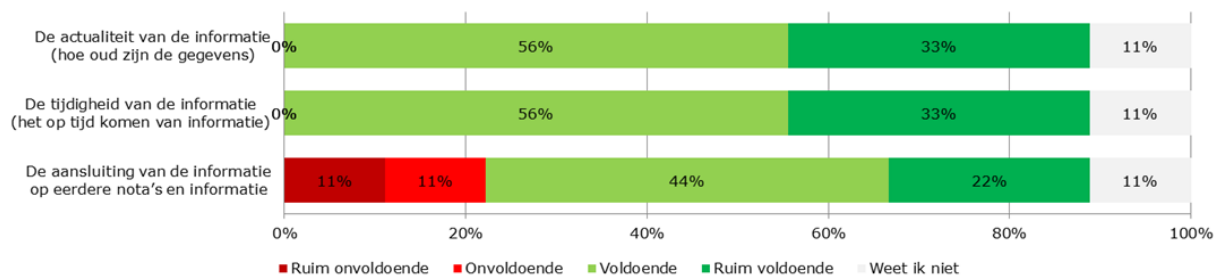
'Door de gemeente zijn voor de raadsleden een aantal bijeenkomsten georganiseerd waarbij de invoering en de gevolgen zijn besproken.'

'We krijgen regelmatig info avond en of bij de mededelingen van de raadsstukken.'

De informatie komt tijdig

Uit de vragenlijst en het groepsgesprek komt naar voren dat nagenoeg alle raadsleden zowel de tijdigheid (wanneer komt de informatie) als de actualiteit (hoe oud zijn de gegevens) over het algemeen als voldoende beschouwen. Ook de consistentie van de informatie (het laten aansluiten van de informatie op eerdere nota's) wordt over het algemeen als voldoende beschouwd.

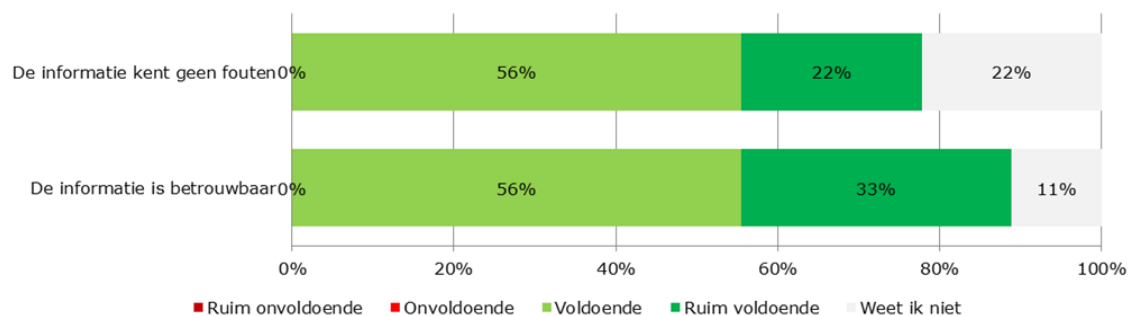
Figuur 3 Tijdigheid en consistentie van de informatie

De informatie is juist

Er is in het gesprek met de raad en in de online vragenlijst ook gevraagd in hoeverre de informatie betrouwbaar is en geen fouten kent. Uit onderstaande figuur komt naar voren dat een klein deel van de raad over dit aspect twijfels heeft (het niet weet). Het is verder niet geduid waar deze twijfels vandaan komen. In zijn algemeenheid wordt er juist vertrouwen gesteld in de juistheid van de aangeleverde informatie, blijkt uit de toelichtingen in de vragenlijst.

Figuur 4 Juistheid van de informatie

De informatie is volledig en lijkt grotendeels aan te sluiten op de behoefte van de raad

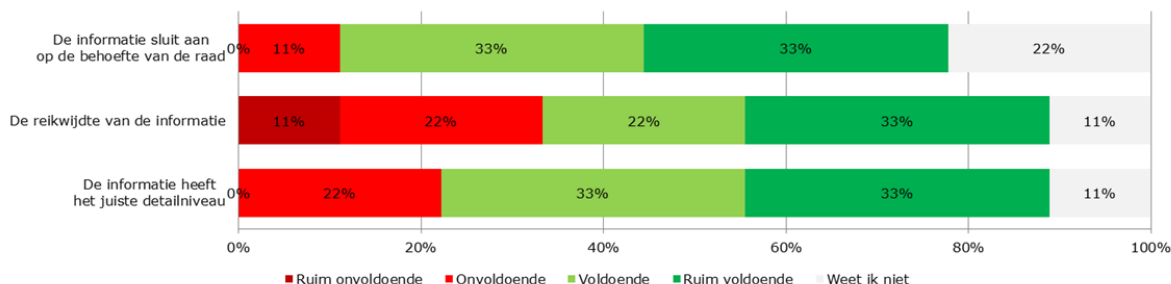
Als het gaat om de beoordeling van de informatie is gevraagd of deze ook volledig is. Opvallend is dat meerdere respondenten aangeven dat ze niet weten of ze alle informatie ontvangen die ze

horen te ontvangen. Doordat er sprake is van een grote informatiestroom en verschillende (deel)besluiten, ontbreekt een overkoepelend beeld bij veel raadsleden.

Dit alles wordt verder bemoeilijkt door het ontbreken van centrale doelstellingen en indicatoren ten aanzien van de Omgevingswet waardoor de raad ook niet weet waar hij op moet sturen.

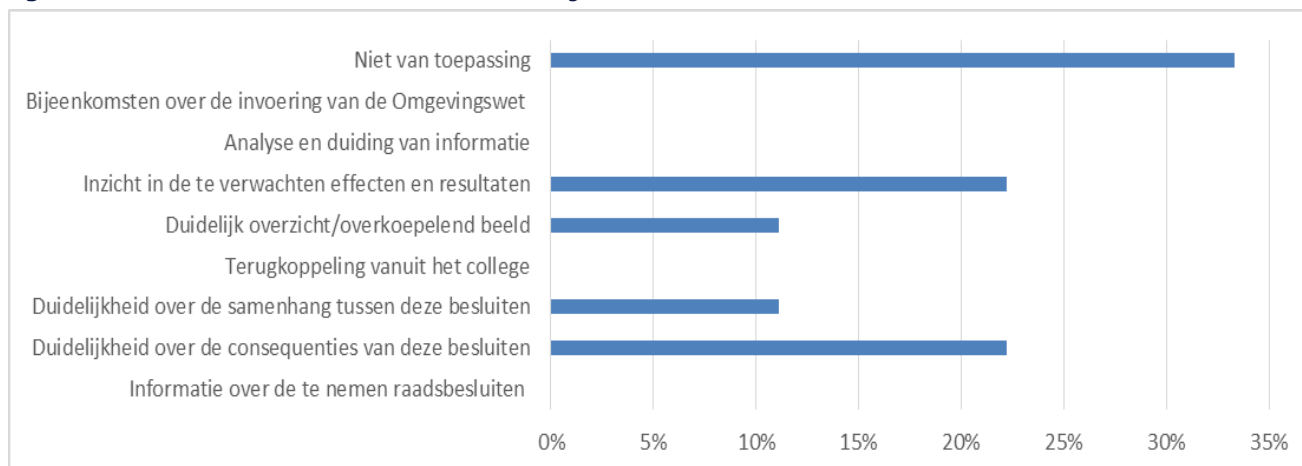
In de gesprekken en de vragenlijst is ook gevraagd naar de behoefte van de raad ten aanzien van de informatievoorziening. Een klein deel (11%) van de raadsleden vindt de informatie op dit moment niet goed aansluiten op hun behoeften, twee derde is echter tevreden op dit moment. De reikwijdte van de informatie wordt door een derde van de raadsleden als (ruim) onvoldoende beschouwd.

Figuur 5 Informatiebehoefte en volledigheid

Als het gaat om hiaten in de informatievoorziening, dan valt het op dat met name de inzichten in de te verwachten effecten en resultaten en de consequenties van de besluiten worden gemist (figuur 6). Dit is in lijn met hetgeen in de vorige paragraaf werd geconstateerd, dat raadsleden het lastig vinden om de implicaties van de wet en de daarbij behorende besluiten te overzien.

Figuur 6 Wat mist er in de informatievoorziening?

Er is op dit moment geen regionale samenwerking tussen de gemeenteraden

Er is geen samenwerking met andere gemeenteraden in de Kempengemeenten. Er is wel samenwerking op organisatorisch en bestuurlijk vlak, maar op raadsniveau niet. Tussen de griffies is op dit moment evenmin samenwerking. Het is dan ook niet verwonderlijk dat voor de samenwerking tussen de vier raden in De Kempengemeenten in de online vragenlijst gemiddeld

een 4,8 wordt gegeven. Er wordt op dit moment wel gewerkt aan een strategische Kempengagenda waarvoor in het najaar bijeenkomsten staan gepland.

Uit verschillende gesprekken (ook in de andere gemeenten) komt naar voren dat de Kempengemeenten te veel hechten aan accentverschillen, waardoor ze vroeg of laat hun eigen pad kiezen. Een deel hiervan lijkt verscholen te zitten in het feit dat de raden elkaar niet kennen en dus ook niet opzoeken. Alle vier de gemeenteraden zijn strenge bewakers van de *couleur locale*, wat onder andere al blijkt uit het feit dat alle gemeenten op dit moment op hun eigen manier werken aan de implementatie van de Omgevingswet. Zodoende wordt ook als het gaat om een samenwerkingsopgave, bij uitstek zoals de Omgevingswet, waarbij straks onherroepelijk interbestuurlijke vraagstukken ontstaan in de regio, nauwelijks samengewerkt tussen de raden. Er is wel regionaal bewustzijn, maar tegelijkertijd is er ook behoefte aan autonomie. Toch zien de raadsleden in de gemeente Bladel wel de noodzaak en voordelen van samenwerken binnen de regio als het gaat om de Omgevingswet. De wens om gezamenlijke raadsavonden te organiseren, vooral voor uitwisseling van informatie en actuele thema's, is er dan ook zeker.

Bijlage 1 | Normenkader

Onderzoeksvraag	Norm
Aanpak invoering Omgevingswet	
1. Welke aanpak is er in de afzonderlijke gemeenten gepland en gevolgd ten aanzien van de invoering van de Omgevingswet?	<ul style="list-style-type: none"> • Er is sprake van een heldere en vastgestelde aanpak met duidelijke (vooraf vastgestelde) mijlpalen en resultaten. • Er is sprake van een aanpak waarin niet alleen organisaties en colleges van B&W, maar ook de (rol van de) gemeenteraad(sleden) expliciet is meegenomen. • Er is sprake van een vastgestelde projectbegroting voor de voorbereiding op de inwerkingtreding.
2. Welke verschillen en overeenkomsten zijn er in het invoeringstraject tussen de afzonderlijke gemeenten?	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Hiervoor is in beginsel geen norm, dit moet blijken uit het onderzoek.</i> • <i>Deze vraag wordt beantwoord in de koepelnotitie.</i>
3. Is er voorzien in een realistisch (meerjaren-)plan om tijdig te (gaan) voldoen aan de eisen die de Omgevingswet in formele zin stelt?	<ul style="list-style-type: none"> • In de Kempengemeenten is er sprake van een realistisch (meerjaren)plan om tijdig te voldoen aan de eisen die de Omgevingswet in formele zin stelt. • Het meerjarenplan is bekend bij de betrokken actoren.
Stand van zaken invoering Omgevingswet	
4. Wat is de huidige stand van zaken in de voorbereiding op de invoering van de Omgevingswet in de afzonderlijke gemeenten?	<ul style="list-style-type: none"> • De raadsbesluiten die voor de invoeringsdatum genomen moeten zijn, zijn minimaal met de raad voorbesproken en in een advies uitgewerkt. • Er wordt geoefend met het DSO. • Er wordt geoefend met omgevingstafels, inclusief ketenpartners. • Er zijn nieuwe (financiële) afspraken gemaakt met ketenpartners. • Er is een opleidingsplan voor in elk geval de teams vergunningen en RO. • Er zijn werkafspraken geformuleerd (bijvoorbeeld in een handboek) over het verwerken van buitenplanse initiatieven op basis van het tijdelijke omgevingsplan.
5. Is het de verwachting dat de afzonderlijke gemeenten op de invoeringsdatum van de Omgevingswet (kunnen) voldoen aan de eisen die de Omgevingswet in formele zin stelt?	<ul style="list-style-type: none"> • De Kempengemeenten voldoen op de invoeringsdatum (1 juli 2022) in formele zin aan de eisen die de Omgevingswet stelt.
6. Is het de verwachting dat de afzonderlijke gemeenten (kunnen) voldoen aan de eisen die de Omgevingswet stelt aan de wijze waarop gemeenten in de dagelijkse praktijk invulling	<ul style="list-style-type: none"> • De afzonderlijke gemeenten (kunnen) voldoen aan de eisen die de Omgevingswet stelt: met name gericht op houding en gedrag van bestuur en ambtelijke organisatie. • Het denken en handelen is in de geest van de Omgevingswet.

<p>geven aan de wet? Met name gericht op houding en gedrag van bestuur en ambtelijke organisatie.</p>	
<p>Rol van de gemeenteraad</p>	
<p>7. Wat is de rol en positie van de afzonderlijke gemeenteraden in de voorbereiding van de Omgevingswet?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • De raadsbesluiten die voor de invoeringsdatum genomen moeten zijn, zijn minimaal met de raad voorbesproken en in een advies uitgewerkt. • De raden hebben een visie/notitie vastgesteld over hoe zij de relatie met inwoners vorm willen geven en hoe zij participatie willen invullen. • De raden hebben een visie vastgesteld over de mate van deregulering in het omgevingsplan in samenhang met het ambitieniveau van eerder genoemde visie op de relatie met inwoners en participatie.
<p>8. Hoe is voorzien en invulling gegeven aan de rol en de positie van de afzonderlijke gemeenteraden in de voorbereiding van de Omgevingswet?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • De kaders en richtlijnen die de gemeenteraden en colleges van B&W hebben afgesproken in beleidsplannen en -regels zijn voldoende concreet en kunnen aangepast worden bij gewijzigde wensen in de raden; beleidsambities zijn vertaald naar meetbare doelen en resultaten. • De gemeenteraden zijn op de hoogte van hun bevoegdheden. • De gemeenteraden kennen de periodieke afspraken. • De gemeenteraden kunnen kaders stellen over de wijze waarop de Kempengemeenten verslag doen van de prestaties. • De gemeenteraden krijgen de relevante informatie tijdig. • De gemeenteraden hebben het college van B&W bevraagd over de mate waarin de doelen gerealiseerd worden.
<p>9. Is voorzien in monitoring die de afzonderlijke gemeenteraden in staat stelt om het implementatieproces te volgen en zo nodig bij te sturen?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Er is voorzien in monitoring die de afzonderlijke gemeenteraden in staat stelt om het implementatieproces te volgen en zo nodig bij te sturen.
<p>10. Wat zijn de eventuele aandachts- en leerpunten voor de gemeenteraden?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Hiervoor is in beginsel geen norm, dit moet blijken uit het onderzoek.</i>

Bijlage 2 | Bestudeerde documenten

Raadsbesluiten

- Genomen raadsbesluiten met betrekking tot de Omgevingswet:
 - Advies en delegatierecht.
 - Participatiebeleid bij visievorming en planaanpassingen.
- Op de agenda voor het najaar:
 - Participatie bij buitenplanse initiatieven.
 - Welstandscommissie (nog niet beschikbaar, alleen concept VTH Kempen, planning raad najaar 2022).
 - Legesaanpassingen/nieuwe legesverordening (nog niet beschikbaar, alleen concept VTH Kempen, planning raad najaar 2022).
- Overzicht bestuurlijke besluiten Omgevingswet Bladel 2021.
- Keuzenota Omgevingsvisie Bladel 2021.
- Omgevingsvisie 1.1 (20-09-2018).
- Verordening Fysieke Leefomgeving (30-9-21).

Implementatieplan Omgevingswet en eventuele (deel)projectplannen

- Begrotingen dan wel begrotingswijzigingen met betrekking tot de implementatie.
 - Overzicht lasten en baten implementatie Omgevingswet 2019-2026.
 - Begroting 2018-2022 implementatie Omgevingswet.
- Teamplannen VTH, RO en Dienstverlening.
 - Geen teamplannen RO, Dienstverlening en Handhaving. Alleen projectplan Omgevingswet.
 - Draaiboek VTH 2020.
 - Draaiboek VTH 2021.
- Stand van zaken koppeling DSO (27-02-2020).
- Projectplan Omgevingswet Bladel (19-03-2020).
- Planning Invoering Omgevingswet (14-2-2022).
- Programmaplan Invoering Omgevingswet Kempengemeenten (15-09-2017).
- Memo aanschaf DSO-RO-deel (2020-02-27).
- Memo plansoftware t.b.v. MT (27-9-2021).
- Memo Werkwijze ruimtelijke initiatieven voor inwerkingtreding Omgevingswet (20-01-2022).
- Simulatie van de Omgevingstafel en Evaluatie van de Omgevingstafel (15-10-2020).
- Presentatie Werkprocessen initiatief aan afdeling (28-01-2021).
- Presentatie Van PO naar OO (Werkgroep Werkprocessen, 22-02-2021).
- Presentatie Omgevingswet (wetsvoorstel) t.b.v. Kempengemeenten (11-03-2015).
- Bestuursopdracht Samenwerking Invoering Omgevingswet de Kempen (datum onbekend).
- BenW voorstel Invoering van de Omgevingswet (24-03-2020).

Jaarrekening en begroting

- Jaarrekeningen (2019-2021).
- Programmabegrotingen (2018-2021).

Raadsinformatie(nota's)

- Raadsmededeling Invoering Omgevingswet en verduidelijking mededeling (datum onbekend)
- Raadsmededeling Voorlopige inhoudsopgave en vorm omgevingsvisie 2.0 (14-07-2020)
- Presentaties eerste en tweede raadsbijeenkomst Omgevingswet (24 en 31 oktober 2019).
- Raadsinformatienota - Voorlopige inhoudsopgave en omgevingsvisie 2.0 (14-07-2020).

Kwartaal- en voortgangsrapportages

- Kwartaalrapportages of andersoortige voortgangsrapportages algemeen (2018-2022).
 - Niet ontvangen.
- Voortgangsrapportages Omgevingswet 2018-2022.
 - Niet ontvangen

Raadsinstrumenten

- Technische raadvragen inzake de Omgevingswet (2018-2022).
- Moties inzake de Omgevingswet (2018-2022).
 - Zijn er niet.
- Amendementen inzake de Omgevingswet (2018-2022).
 - Zijn er niet.

Documenten rondom Proces opnieuw verbinden (opgestuurd na het ambtelijk wederhoor)

- Opnieuw verbinden P&O en VTH (maart 2022).
- B&W voorstel - Voorgenomen besluit inpassing VTH en P&O in de organisatie (5-4-20220)
- De inrichting van de organisatie van Bladel na Opnieuw Verbinden (april 2022).
- Raadsmededeling Stand van zaken Opnieuw Verbinden (25-04-2022).
- Adviesaanvraag inrichting eigen organisatie agv Opnieuw Verbinden (18-07-2022).

Bijlage 3 | Geïnterviewde personen

Gesprekspartners
Interne respondenten
Portefeuillehouder Omgevingswet
Delegatie van de gemeenteraad
Adjunct-afdelingshoofd Ontwikkeling
Communicatieadviseur
Beleidsmedewerker Ruimte / projectleider implementatie Omgevingswet
Externe respondenten
Provincie Noord-Brabant
Omgevingsdienst ODZOB
Interim teamcoördinator team Vergunningen - VTH De Kempen
Manager SSC De Kempen
Projectleider technische implementatie applicatie PowerBrowser t.b.v. Omgevingswet

Bijlage 4 | Online vragenlijst voor raadsleden

Introductie

De Rekenkamercommissie Kempengemeenten laat een onderzoek uitvoeren naar de Omgevingswet. Het onderzoek richt zich op de vraag of de Kempengemeenten (Bladel, Eersel, Reusel-De Mierden en Oirschot) klaar zijn voor de invoering van de Omgevingswet en de positie van u in het geheel als raadslid die moet kaderstellen en controleren. Met deze vragenlijst verzamelen we een eerste input voor het vervolg van het onderzoek, waaronder de interviews. De vragenlijst bestaat uit een beperkt aantal meerkeuzevragen met hier en daar de mogelijkheid tot toelichting. Het invullen van de vragenlijst duurt maximaal tien minuten.

Vragen

Vraag 1: In welke gemeente bent u raadslid?

- a. Bladel
- b. Eersel
- c. Reusel-De Mierden
- d. Oirschot

Vraag 2: Hoe lang zit u al in de raad?

- a. Sinds 2022
- b. 1 - 4 jaar
- c. 5 - 8 jaar
- d. Al langer

Informatievoorziening

Vraag 3a: Hoe beoordeelt u in het algemeen de informatievoorziening door het college aan de gemeenteraad over de stand van zaken rondom de invoering van de Omgevingswet?

Schaalscore 1 t/m 10: *1 = zeer slecht, 10 = zeer goed*

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Kunt u uw antwoord toelichten?

Vraag 3b:

Zijn er andere bronnen waar u uw informatie vandaan haalt? Zo ja, waar?

Vraag 4a: In hoeverre heeft u het idee dat u met de huidige wijze van informeren over de implementatie van de Omgevingswet **uw controlerende taak** kunt uitvoeren?

Schaalscore 1 t/m 10: 1 = zeer slecht, 10 = zeer goed

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Kunt u uw antwoord toelichten?

Vraag 4b: In hoeverre heeft u als raadslid het idee dat u met de huidige wijze van informeren over de implementatie van de Omgevingswet **uw initiërende en kaderstellende taak** kunt uitvoeren?

Schaalscore 1 t/m 10: 1 = zeer slecht, 10 = zeer goed

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Kunt u uw antwoord toelichten?

Vraag 5: Is de informatie over de implementatie van de Omgevingswet in uw ogen volledig?

- Ja
- Nee
- Gedeeltelijk
- Weet ik niet

Vraag 6: Welke informatie mist u over de implementatie van de Omgevingswet?

- Informatie over de te nemen raadsbesluiten voor datum indiensttreding⁴
- Duidelijkheid over de consequenties van deze besluiten
- Duidelijkheid over de samenhang tussen deze besluiten
- Terugkoppeling vanuit het college
- Duidelijk overzicht/overkoepelend beeld (van alles wat samenhangt met de Omgevingswet)
- Inzicht in de te verwachten effecten en resultaten
- Analyse en duiding van informatie
- Bijeenkomsten over de invoering van de Omgevingswet (bijvoorbeeld een raadsinformatiebijeenkomst)
- Niet van toepassing, informatie is compleet genoeg om mijn oordeel op te baseren.

⁴ Advies -en delegatierecht, welstandscommissie, legesverordening, verplichte participatie bij buitenplanse initiatieven.

Vraag 7: Hoe beoordeelt u de wijze waarop informatie over de implementatie van de Omgevingswet aangeboden en behandeld wordt (denk daarbij aan schriftelijke, mondelinge toelichting, bijeenkomsten)?

Schaalscore 1 t/m 10: 1 = zeer slecht, 10 = zeer goed

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Kunt u uw antwoord toelichten en daarin aangeven wat u daarin eventueel mist?

Doelstellingen en monitoring

Vraag 8: In hoeverre bent u op de hoogte van de minimale doelen om op 1 januari 2023 de Omgevingswet te implementeren en de dienstverlening op peil te houden onder de nieuwe wet?

Schaalscore 1 t/m 10: 1 = zeer weinig, 10 = zeer veel

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Vraag 9: Bent u op de hoogte welke indicatoren aan de doelstellingen voor de implementatie van Omgevingswet gekoppeld zijn?

- Ja
- Nee
- Gedeeltelijk

Kunt u uw antwoord toelichten?

Vraag 10: In hoeverre heeft u als raadslid keuzes kunnen maken in het gewenste ambitieniveau?

Schaalscore 1 t/m 10: 1 = zeer weinig, 10 = zeer veel

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Beoordeling van informatie

Vraag 11: Kunt u aangeven hoe u de volgende aspecten beoordeelt ten aanzien van de informatie die u ontvangen heeft over de implementatie van de Omgevingswet?

Aspect/score	Ruim onvoldoende	Onvoldoende	Voldoende	Ruim voldoende	Weet ik niet
Tijdigheid					
De actualiteit van de informatie	☐	☐	☐	☐	☐
De tijdigheid van de informatie	☐	☐	☐	☐	☐
De aansluiting van de informatie op eerdere nota's en informatie	☐	☐	☐	☐	☐
Juistheid					
De informatie kent geen fouten	☐	☐	☐	☐	☐
De informatie is betrouwbaar	☐	☐	☐	☐	☐
Volledigheid					
De informatie sluit aan op de behoefte van de raad	☐	☐	☐	☐	☐
De reikwijdte van de informatie (beslaat de informatie en perspectieven van aanpalende beleidsterreinen)	☐	☐	☐	☐	☐
De informatie heeft het juiste detailniveau	☐	☐	☐	☐	☐

Wilt u dit toelichten op een of meerdere aspecten?

Tijdigheid	
Juistheid	
Volledigheid	

Sturing

Vraag 12: In hoeverre heeft u gebruikgemaakt van de sturingsinstrumenten (zoals moties, amendementen, raadvragen) ten aanzien van het implementatie- en participatieproces rondom de Omgevingswet?

Schaalscore 1 t/m 10: 1 = zeer weinig, 10 = zeer veel

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Als u dat heeft gedaan, welk instrument heeft u ingezet? (motie, amendement, raadvragen of juist iets heel anders op informele wijze?)

Vraag 13:

De Omgevingswet is een opgave waar alle vier de Kempengemeenten mee te maken hebben. In hoeverre is er sprake van (een effectieve) samenwerking tussen de gemeenteraden in de Kempengemeenten?

Schaalscore 1 t/m 10: 1 = zeer weinig, 10 = zeer veel

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Vraag 14: Waar heeft u behoefte aan? Wat is er volgens u nog nodig voor een succesvolle implementatie van de Omgevingswet in uw gemeente (of in de Kempenregio)?

BMC

Databankweg 26D
3821 AL Amersfoort

Postbus 490
3800 AL Amersfoort

(033) 496 52 00
info@bmc.nl
www.bmc.nl

KvK BMC Advies 32078667
IBAN NL91 ABNA 0504035754
BTW NL80.86.63.598 B.01

Colofon

27 september 2022

Classificatie : Vertrouwelijk

Naam adviseurs :

- T. (Tom) Plat
- E. (Evelyn) Bontekoe Janssen
- P. (Pauline) de Jong

Projectnummer : PO026292

Correspondentienummer : DH-0508-1600

Kijk voor meer info op onze website: bmc.nl